

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Úloha českých knihovnických spolků

Tereza Prchalová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

Úloha českých knihovnických spolků

Tereza Prchalová

Vedoucí práce:

PhDr. Dagmar Svatková

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Poděkování:

Ráda bych poděkovala PhDr. Dagmar Svatkové za vedení mé bakalářské práce, za její trpělivost, ochotu, přínosné nápady i kritické připomínky, za čas a zájem, který mi věnovala při konzultacích.

OBSAH

1. ÚVOD.....	1
2. HISTORIE SPOLKŮ OBECNĚ	3
2.1. Počátky sdružování lidí	3
2.2. Historie a vznik prvních spolků.....	3
3. POČÁTKY PRVNÍCH KNIHOVNÍCH SPOLKŮ	6
3.1. Vliv rozvoje informačních technologií na knihovnickou sféru	6
3.2. Příčiny utváření prvních spolků	7
3.2.1. Svaz osvětový	8
3.2.2. Spolek československých knihovníků a jejich přátel a Spolek veřejných obecních pracovníků	9
3.2.3. Knihovní spolky a jejich činnost po druhé světové válce	12
3.3. Mezinárodní spolupráce.....	13
3.3.1. Nejvýznamnější světové organizace působící v československém knihovnictví.....	15
4. CHARAKTERISTIKA A ČINNOST NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ČESKÝCH KNIHOVNICKÝCH SPOLKŮ	17
4.1. Svaz knihovníků a informačních pracovníků	17
4.1.1. Historie SKIPU.....	17
4.1.2. Úloha SKIPU od roku 1989 po současnost.....	19
4.1.2.1. Odborné orgány	23
4.1.2.1.1. Klub dětských knihoven	24
4.1.2.1.2. Klub lékařských knihoven.....	28
4.1.2.1.3. Frankofonní klub	29
4.1.2.1.4. Klub školních knihoven	29
4.1.2.1.5. Klub vysokoškolských knihovníků	30
4.1.2.1.6. Ediční komise SKIP.....	31
4.1.2.1.7. Komise pro zahraniční styky	31
4.1.2.1.8. Sekce veřejných knihoven	34
4.1.2.1.9. Sekce vzdělávání – výukové centrum pro další vzdělávání knihovníků	35
4.1.2.1.10. Zaměstnavatelská sekce.....	36
4.1.2.1.11. Český komitét modrý štít.....	37

4.2. Sdružení knihoven ČR	38
4.2.1. Odborné sekce	40
4.2.1.1. Sekce pro akvizici.....	40
4.2.1.2. Sekce pro bibliografii	40
4.2.1.3. Sekce pro historické fondy	41
4.2.1.4. Sekce pro informační vzdělávání	41
4.2.1.5. Sekce pro informační technologie	42
4.2.1.6. Sekce pro regionální funkce	42
4.3. Asociace knihoven vysokých škol	42
4.3.1. Odborné aktivity.....	44
5. ZÁVĚR	46
6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	49
7. RESUMÉ	53

1. ÚVOD

Jak je již ze samotného názvu bakalářské práce patrné, téma *Úloha českých knihovnických spolků* se bude týkat studia působení samotných knihovnických spolků a jejich rozvoje v rámci knihoven. Tato práce by měla odrážet nejdůležitější činnosti knihovnických spolků, které nepředstavují jen obvyklé knihovnické aktivity, jak by si jistě spousta laické veřejnosti mohla myslet. Záměrem obsahu práce je tedy seznámit odbornou veřejnost s činnostmi nejvýznamnějších knihovnických spolků působících na území České Republiky.

Co je to vlastně spolek a jak je definován? Jsou knihovní spolky v době internetu a elektronických zdrojů ještě potřebné? Dříve, než bude v práci pojednáno o současných knihovnických spolcích a jejich činnostech, je dobré se pro lepší pochopení poznatků těchto činností zaměřit na vývoj od vzniku prvních knihovnických spolků po knihovní spolky v současné době, jejich samotné postavení a úlohu, která přináší užitek knihovníkům, knihovnám a samozřejmě i celé společnosti. Je však důležité si také objasnit samotný pojem spolek a samotný význam tohoto pojmu, který vznikl v historickém kontextu s počátky sdružování lidí, jejichž důvody vzniku se pokusím v této práci vysvětlit.

Jednotné zpracování o českých knihovnických spolcích a jejich aktivitách, ať už v literatuře či jiných zdrojích, není doposud zrealizováno, a proto by má práce mohla v budoucnu usnadnit studium této problematiky. To je také jeden z hlavních důvodů volby tohoto tématu. Téma knihovnických spolků a jejich úloh není v odborné literatuře dostatečně upraveno. Celkové shrnutí knihovnických spolků a jejich aktivit se totiž v literatuře objevuje zřídka. Problematika týkající se vzniku prvních spolků jako neziskových organizací je obsažena v mnoha knihách s ekonomickým zaměřením. Pro ilustraci uvedu například knihu Petra Boukala s názvem *Nestátní neziskové organizace*. Velmi přínosné pro mne rovněž jsou dvě knihy Jiřího Cejпка – *Dějiny knihoven a knihovnictví a Československé knihovnictví*. Ty mi značně pomohou při jednotném zpracování prvních knihovnických spolků tehdejšího Československa. Některé informace

z knihovního zákona a jeho novel mohou také kladně přispět k mému tématu. Ovšem oblast související přímo s tématem knihovních spolků současnosti se neobjevuje v žádné knižní publikaci. Proto využiji relevantních elektronických zdrojů, zejména pak odborných knihovních elektronických časopisů a webových stránek knihovních spolků, zmíněných v mé práci, jež obsahují fakta o jejich historii, současné aktivitě a spolupráci s ostatními organizacemi jak českými, tak mezinárodními.

V současné době v rámci ČR působí pět sdružení v oboru knihovnictví. Jedná se o *Svaz knihovníků a informačních pracovníků*, *Sdružení knihoven České Republiky*, *Asociaci knihoven vysokých škol*, *Českou informační společnost* a *Odborový svaz pracovníků knihoven*. Po dohodě s vedoucí mé práce se zaměřím pouze na první tři výše jmenované, které patří mezi nejvýznamnější.

2. HISTORIE SPOLKŮ OBECNĚ

2.1. Počátky sdružování lidí

Tak, jak je samo lidstvo staré, je starý i proces integrace mezi jednotlivci. Díky sdružování lidí do určitých forem jako například do různých kmenových či rodových společenství, se mohly začít shromažďovat poznatky a dispozice jednotlivců, které přinášely užitek celé společnosti, a tak si vlastně lidé začali navzájem pomáhat, čímž si otevřeli cestu k pohodlnějšímu životu a vůbec k samotnému přežití. V takovémto principu součinnosti se ty nejprimitivnější činnosti, kterými si lidé vzájemnou spolupráci naplňovaly základní potřeby, začaly vyvíjet v aktivity stále dokonalejší a účelnější. To, že toto téma zpracovalo v průběhu lidských dějin mnoho myslitelů, vypovídá o jeho důležitosti.

Dá se tedy říci, že vývojem společnosti hýbou její potřeby. S největší pravděpodobností si lidé díky sdružování do skupin, společností apod. vytvořili pro ulehčení vzájemné spolupráce dorozumivací prostředek – jazyk. Dalším důsledkem stále narůstající potřeby zachovávat nejrozmanitější poznatky byl vznik písma, který je považován za důležitý mezník v rozvoji společnosti a jejich knihoven. Za nejvýznamnější knihovnu vůbec je pokládána *Alexandrijská knihovna* vybudována ve starověku.¹

2.2. Historie a vznik prvních spolků

V období vzniku prvních knihoven se začala z důvodu potřeb společenského života objevovat v římském právu různá sdružení osob neboli korporace a také první nadace. Korporace lze brát jako určitý druh prvních spolků. Římská korporace byla buď veřejná, nebo soukromá. Soukromá obsahovala nejrozmanitější spolky, které nesly souhrnný název, tzv. *collegia*,

¹ KURKA, L. Vývoj architektury knihoven v závislosti na třech informačních explozích – 1. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 4 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkl.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.html>](http://ctenar.svkl.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.html).

kteře zahrnovaly pod svůj význam „*spolky stavovské a zájmové (veřejnoprávní) korporace, živnostenské cechy, sdružení zájmová či obchodní, společenstva kultová, bratřtva pohřební a charitativní organizace.*“ Tyto spolky byly již zaznamenány v *Zákonu dvanácti desek*. V momentě, kdy byl spolek ustaven, ve většině případů nabýval již právní subjektivity.² O nadacích lze mluvit až později v období středověku. Zde se objevují spolky v takové podobě, která je nám známá v dnešní době. Tyto spolky se budovaly na základě humanitních či náboženských účelů. Mezi takové spolky lze řadit konfesní svazy, různé chudobince, sirotčince apod.³ Pro tuto i pozdější dobu jsou též příkladné tzv. *cechy*. Cechy lze považovat za specifický druh spolku, jehož výjimečnost spočívá v tom, že vyžaduje povinné členství vyznačující se zvláštním rysem, především nějakým typem živnosti.⁴

V období 18. století se začaly tvořit na tehdejším českém území masy různých typů spolků z důvodu schválení dobrovolného typu sdružování. Tak se objevovaly spolky vědeckého typu, osvětového typu apod. Příčinou budování spolkových hnutí byly společné cíle, zájmy v různých podobách a ona dobrovolnost, která spočívala ve svobodné vůli dát vzniknout spolku či ne a v dobrovolné volbě setrvání v něm.⁵ Například u nás básník Antonín Jaroslav Puchmajer založil první nezávislý spolek. Jednalo se o spolek čtenářský s rokem vzniku 1828.⁶

Díky svobodě sdružování se začala množit celá řada spolků, jejichž náhlý rozmach volal po zavedení zákona, který by tyto spolky usměřňoval. *Dekret dvorského kancléře* patřil mezi první úsilí o zavedení některých základních pravidel spolku, jako byl vznik, povinnosti členů určitého spolku aj. *Zákonu o právu spolčovacím* z roku 1867 předcházela *Spolkový zákon* č.

² Petrouškovy příhody. *Bruntálský kurýř* [online]. 2007, roč. 3, č. 95 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z [www: <www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_95.doc>](http://www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_95.doc).

³ KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M., *Římské právo*, Praha, 1995, s. 80-82.

⁴ BOUKAL, P., *Nestátní neziskové organizace : (teorie a praxe)*, Praha, 2009, s. 28.

⁵ ADÁMKOVÁ, K., *Spolkové a nadační právo*, Brno, 1998, s. 21.

⁶ KURKA, L. Vývoj architektury knihoven v závislosti na třech informačních explozích – 1. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 4 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkl.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.html>](http://ctenar.svkl.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.html).

253/1852 říšského zákoníku ze dne 26. listopadu, jehož obsah však spolky v mnohém omezoval, a proto se v tehdejší společnosti začali ozývat hlasy po zavedení nového zákona. O patnáct let později vznikl tedy spolkový zákon, který roku 1918 začala užívat v plném znění i Československá republika.⁷ Zatímco v Rakousku tento zákon, který prošel roku 1951 novelizací, platí dodnes, u nás se ve zmíněném roce rakouské novelizace změnil. Změna proběhla z důvodu komunistického převratu nazývaného *Vítězný únor*, který proběhl v roce 1948.

Demokratické období probíhající v letech 1918 až 1938, v němž spolky silně rozkvétaly a těšily se ze svobody, se změnilo na dobu ovlivněnou nepřítomností stěžejních práv občanů. Tyto práva byla zásadně utlačena zákonem stanoveným 12. července 1951. Jednalo se o komunistický *Zákon č. 68/1951 sb. o dobrovolných organizacích a shromážděních*. Tento zákon byl sestaven z příkazů ministerstva vnitra, které zahrnovaly teze jako například: „*Těžisko spolčování v lidové demokracii přechází na masové organizace. Měšťácké bezobsažné a samoúčelné formy spolkaření jsou přežitkem.*“⁸ Po zavedení zákona se u nás dostala spolková hnutí do těžké situace. Pokud nebyla v souladu se smýšlením komunistického režimu nebo ho nějak ohrožovala, musela se rozpadnout, či dokonce někteří členové spolků jdoucí radikálně proti režimu mohli být zavřeni do vězení. Tzv. společenské organizace nahrazující pojem spolek, které „přežili“, byly označovány jako dobrovolné, ale kvůli komunismu a jeho nařízením byly převážně člensky povinné.⁹ Situace se zlepšila až po 27. březnu 1990, kdy je znovu občanům otevřena cesta příležitosti demokratického sdružování a to prostřednictvím zavedeného zákona přijatého československým *Federálním shromážděním*. Právo občanů sdružovat se do spolku vychází z *Listiny základních práv a svobod*. Jeho speciální úprava je v *Zákoně č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů*.¹⁰ Označení spolek byl změněn na termín sdružení, což platí až do dnešní doby. Sdružení je

⁷ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace : (teorie a praxe)*, s. 29-30.

⁸ Petrouškovy příhody. *Bruntálský kurýr* [online]. 2007, roč. 3, č. 38 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_38.doc.

⁹ BOUKAL, P. *Nestátní neziskové organizace : (teorie a praxe)*, s. 32.

¹⁰ Petrouškovy příhody. *Bruntálský kurýr* [online]. 2007, roč. 3, č. 38 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_38.doc.

v tomto zákoně popsáno jako: „*spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace.*“¹¹

3. POČÁTKY PRVNÍCH KNIHOVNÍCH SPOLKŮ

3.1. Vliv rozvoje informačních technologií na knihovnickou sféru

Knihovní spolek považuji za bránu do světa vědomostí a jeden z předpokladů vzdělávání a kulturního rozvoje jednotlivců a společenských skupin. I v dnešním světě moderních technologií, internetu a sociálních sítí má samotná kniha a tím pádem i knihovní spolky nezastupitelnou roli jak na poli vzdělávacím tak na poli informačním. A proto bych chtěla poukázat na to, jak knihovní spolky v průběhu svého vzniku reagují na vývoj informačních technologií a jakým způsobem se to odráží na jejich aktivitách.

Rozvoj informačních technologií patří mezi poslední zásadní informační explozi v historii lidstva, které předcházela první zahrnující již výše zmíněný vznik písma a druhá týkající se významné události objevu knihtisku. Poslední významný mezník je spojen s narůstajícími potřebami přírodních a technických věd, které si kladly stále větší nároky vyvolané obtížným bádáním, zejména pak nutností sjednotit, zpracovat a zachovat důležité informace. Po druhé světové válce se začalo jeho pole působnosti rozšiřovat také o oblast života lidí. Knihovny začaly pociťovat velkou nutnost změn, která pramenila ze stále se zvyšujícího počtu nově přijímaných dokumentů. Ten se pro nedostatečnou technickou vybavenost nedal zvládnout, proto knihovny začaly využívat moderních technologií, které jim i jejich pracovníkům v mnohých směrech usnadnily práci. Třetí informační exploze měla tedy veliký vliv na činnost

¹¹ Česko. *Zákon č. 83/1990 Sb. ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů* [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z [www: <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/83-90.htm>](http://spcp.prf.cuni.cz/lex/83-90.htm).

knihoven a dá se jistě považovat za jeden ze stěžejních elementů, které daly vzniknout prvním knihovním spolkům.¹²

3.2. Příčiny utváření prvních spolků

Koncem 19. století se začalo modernizovat knihovnictví v USA, kde se rozšířily knihovny typu *free public library*. Následkem takového rozmachu se začaly například budovat sítě knihoven, vznikaly první zákony týkající se veřejných typů knihoven a knihovníci začali mít potřebu sdružovat se do spolků. Tato potřeba pramenila z vlastní iniciativy knihovníků, kteří si uvědomovali, že své myšlenky a názory na rozvoj knihoven mohou spojit a realizovat na spolkové půdě. A tak roku 1876 byl ve Philadelphii vytvořen historicky nejstarší spolek týkající se oboru knihovnictví nesoucí název *The American Library Association*. Mezi jeho hlavní činnosti patřilo od počátku sdružovat lidi s knihovnickou odborností ale také obyčejné občany, kteří se o knihovnictví zajímali a mohli do něj vnést své hodnotné zkušenosti.¹³

V Československu se na počátku 20. století začalo vytvářet úsilí o zavedení angloamerických pravidel, která měla nahradit v té době na českém území platný knihovnický model Rakouska a Německa.¹⁴ Vznikem samostatného československého státu se knihovnictví vymanilo z vlivu Rakouska-Uherska a tím se začalo ubírat směrem demokratizace a zlepšení knihovnického povolání v podobě kvalitního vzdělávání. Znatelné změny v knihovnictví daly vzniknout knihovním spolkům, které plnily funkci jakýchsi základů.¹⁵ V té době byla činnost knihoven velmi různorodá, jež se budovala buď na základě státního dohledu osvětového, nebo ji představovaly aktivity politických institucí či zájmových spolků, jejichž činnost byla silně ovlivněna

¹² KURKA, L. Třetí informační exploze: Nástup a rozvoj informačních technologií. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 6 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/repetitio-est-mater-studiorum-vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-3-59-421.htm>](http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/repetitio-est-mater-studiorum-vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-3-59-421.htm).

¹³ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, Praha, 2002, s. 63.

¹⁴ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 187.

¹⁵ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 192.

politickými záměry.¹⁶ I to byl jeden z impulsů k pozdějšímu vzniku zákona, jehož autoři si kladli za cíl sdružit pravidla pro všechny knihovny se zaměřením na různé oblasti.¹⁷ Jednalo se o *Zákon o veřejných knihovnách obecních*, který byl vydán pod záštitou *Národního shromáždění* ke dni 22. července roku 1919.¹⁸

3.2.1. Svaz osvětový

Kulturně osvětová činnost knihovních spolků tedy potřebovala nutnou změnu ve smyslu sjednocujícím. Jako první se tohoto úkolu ujal *Svaz osvětový*, který je nejstarším nesamostatným spolkem v oblasti českého knihovnictví. Historie svazu sahá do roku 1905, kdy v říjnu téhož roku se zrodil z iniciativy výchovných spolků u nás. Následující rok v březnu byla zřízena Svazem osvětovým její odborová organizace, do jehož čela byl zvolen jako předseda Václav Tille. Svaz osvětový plnil funkci jakési centrály výchovných spolků, dále do sféry jeho úloh patřila snaha vytvořit ideální prototyp knihovny, zabránit pronikání brakové literatury do českých knihoven, pečovat o knihovníky a jejich vzdělání a starat se o veřejný typ knihoven a jejich zákonnou úpravu.¹⁹ Mimo jiné stojí Svaz osvětový také za založením tzv. *výpravny knih*, z které se později vyvinula základna veřejných knihoven pro nákup dokumentů.²⁰

S knihovnictvím v době první republiky a také se Svazem osvětovým je spojeno další vlivné knihovnické jméno a to Ladislav Jan Živný. Ten se pokusil jako první u nás o úspěšnou propagaci free public library. Díky jeho usilovné snaze je v dnešní době české knihovnictví orientováno zejména směrem angloamerických knihovnických pravidel. Kromě ostatních knihovnických činností se do popředí jeho zájmu dostala i činnost knihovních spolků.²¹ V rámci jeho aktivit ho napadla myšlenka založit pod záštitou Svazu osvětového *Bibliografický ústav*, ve kterém stanul do pozice ředitele. Tato instituce se od svazu roku 1919 osamostatnila a její jméno se změnilo na *Československý*

¹⁶ Tamtéž, s. 187.

¹⁷ Tamtéž, s. 188.

¹⁸ Tamtéž, s. 184.

¹⁹ Tamtéž, s. 189.

²⁰ Tamtéž, s. 196.

²¹ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 183.

ústav bibliografický.²² Úsilím Svazu Osvětového také bylo vystavět odborné knihovnické instituce, které by připravily budoucí knihovníky na kvalifikovanou práci. Této úlohy se ujal opět Živný, který v prosinci roku 1918 uskutečnil třítydenní kursy pro knihovníky, které se o rok později vzhledem k velké úspěšnosti protáhly na celé dva měsíce. Náplní kursů bylo představení základních knihovnických disciplín: „*bibliografie, dějiny knihy, dějiny knihoven, katalogizace, klasifikace a správa knihoven*.“²³ Roku 1925 je Svaz osvětový převeden na *Masarykův lidovýchovní ústav* a tím se dostává pod správu *Ministerstva školství a národní osvěty*, čímž dochází k jeho využití jako nástroje pro státní kulturní politiku tehdejšího Československa.²⁴

3.2.2. Spolek československých knihovníků a jejich přátel a Spolek veřejných obecních pracovníků

1. června roku 1919 se zrodila myšlenka založit spolek, který by pojil knihovníky ze všech existujících druhů knihoven na tehdejším československém území. A tak byla založena organizace nesoucí název *Spolek československých knihovníků a jejich přátel* (dále jen SČKJP), jehož pole působnosti zahrnovalo zpočátku jen Čechy, později se však rozšířilo na Moravu, Slezsko i na Slovensko.²⁵ Průbojník myšlenky o integraci knihovníků a vůbec knihovnictví celkově byl český knihovník Bohuslav Koutník. Například ve své odborné práci *Racionalizace v knihovnictví* ukazuje svůj názor týkající se nutnosti racionalizovat nejen jednotlivé knihovny uvnitř ale také vztahy mezi nimi.²⁶

Činnost SČKJP ihned ze začátku jeho působnosti ustrnula a nutně potřebovala oživit. Proto se z Koutníkova podnětu v průběhu roku 1921 konaly dvě schůzky, kterých se zúčastnili všichni lidé pohybující se na knihovnickém

²² SKOLKOVÁ, L. Ladislav Jan Živný. *Ikaros* [online]. 2005, roč. 9, č. 9 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/ladislav-jan-zivny>>.

²³ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 191.

²⁴ Tamtéž, s. 196.

²⁵ Tamtéž, s. 190.

²⁶ CEJPEK, J. Bohuslav Koutník (1891-1965). *Bulletin SKIP* [online]. 2002, roč. 11, č. 4 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull02_408.htm>.

poli. Byly zde předvedeny plány na obnovení činnosti SČKJP jako například vydávání knihovnického *Časopisu československých knihovníků* pod záštitou spolku.²⁷ Následné dosazení Koutníka na místo redaktora časopisu se odrazilo ve zkvalitnění publikovaných informací, které například poskytovaly zpřístupnění novinek ze zahraničního dění v knihovnické sféře.²⁸ Po setkáních se aktivity SČKJP podstatně změnily. Mezi nejdůležitější aktivitu patřilo to, že spolek umožnil československému knihovnictví navázat vztah se zahraničními knihovníky, který byl již díky ukončení války možný a tím vnést do knihovnictví lepší podmínky. Dalším přínosným gestem SČKJP pro knihovnictví bylo upozornění směřované parlamentní úsporné a kontrolní komisi o neuspokojivém stavu tisku v knihovnictví, jehož podmínky byly dány již v té době zastaralým rakouským *Zákonem o tisku*, obsaženým v prvním knihovnickém zákoně z roku 1919. V nutnosti zavedení celostátního povinného výtisku viděli členové spolku jediné východisko, a tak roku 1935 byl poprvé u nás zahájen.²⁹

Členská základna SČKJP byla tvořena převážně zkušenými knihovníky pracujícími ve vědeckých a odborných knihovnách s dlouholetou tradicí. Toto složení bylo uchováváno navzdory nově vzniklým veřejným knihovnám, jejichž pracovníci měli přístup do základny prakticky nemožný. Tento fakt stál za nesouhlasem nově vzniklých veřejných knihoven, které se rozhodly nepřipojit se k myšlence SČKJP o sjednocení všech typů knihoven. Byl to ale jen jeden z důvodů. Jelikož zaměstnání ve veřejných knihovnách bylo dlouhodobější záležitostí, byli členové veřejných knihoven více nakloněni sdružování než zaměstnanci ostatních knihoven např. vědeckých, jejichž členové zakládali organizace, které však neměly charakter spolku, který by usiloval tak jako knihovny veřejné o lepší podmínky mezi svými pracovníky. Později v důsledku toho vzniklo sdružení z iniciativy veřejných knihoven, které volalo po vytvoření spolku, který by sjednotil požadavky a zájmy veřejných knihoven. Hlavním iniciátorem této myšlenky byl S. Rambousek, který vystoupil roku 1925 před

²⁷ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 190.

²⁸ Tamtéž, s. 191.

²⁹ Tamtéž, s. 214.

pracovníky veřejných knihoven na sjezdu „jihlavské župy“ a ve svém projevu formuloval požadavek na založení spolku veřejných knihoven.

O dva roky na to došlo v Brně k vytvoření *Spolku veřejných obecních pracovníků* (dále pak SVOK), jehož hlavou se stal brněnský knihovník Jiří Mahen.³⁰ Tento spolek se aktivně podílel na boji proti úpadku veřejných knihoven v časech hospodářské krize, kvůli níž právě knihovny veřejného charakteru pocitovaly největší škody zapříčiněné stále se zhoršujícím finančním stavem knihoven, z čehož plynula i krize knih. Dalšími závažnými důsledky krize bylo například ohrožení obsahu knihovnických fondů, samotné činnosti knihoven atd. V době hospodářského krachu došlo také k rozporu v oblasti knihovnických spolků. Například ve SČKJP se vytvořily dvě opoziční skupiny, z níž ta, kterou hájila většina členů, byla řízena významným členem spolku Z. V. Tobolkou, jehož postavení zde jako předsedy trvalo devět let. Později z jeho podnětu a také s pomocí řady knihovníků vznikla *Československá knihovědná společnost* stanovená především pro odborníky s vysokoškolským vzděláním. Neměla charakter spolku, ale organizace, jejichž hlavní náplní bylo dávat ponuku k teoretické činnosti v knihovnictví. Jelikož v jeho zájmu byla především slovanská oblast, vznikl pod jeho vedením časopis, *Slovanská knihověda*.

V rozkolu mezi knihovnickými spolky začalo docházet i v případech zájmových spolků, tím byla jejich existence téměř roztříštěna. Mezi knihovníky se proto začaly ozývat hlasy po nezbytnosti sloučení knihovnických spolků. Řešení viděl Jiří Mahen ve sjednocení dvou tehdejších největších knihovnických spolků a to ve Spolku československých knihovníků a jejich přátel a Spolku veřejných obecních knihovníků. Z tohoto podnětu vznikl roku 1935 v červnu *Ústřední spolek československých knihovníků*.³¹

³⁰ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 201.

³¹ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 209.

3.2.3. Knihovní spolky a jejich činnost po druhé světové válce

V květnu 1945, v době, kdy došlo v Československu k osvobození, vznikl *Národní výbor knihovnictví*, složen ze členů Ústředního spolku československých knihovníků a Československé knihovědné společnosti. I přes své krátké působení výbor zanechal značné stopy na tehdejší, válkami pochroumaném knihovnictví. Sestavil plán na rekonstrukci celého knihovnictví v zemi a veškeré spolky spojil do společného *Svazu českých knihovníků* 27. června 1945. O necelý rok později vznikl *Svaz slovenských knihovníků* ke dni 27. února. Oba tyto svazy byly poté sjednoceny do *Svazu československých knihovníků*, jehož postavení tvořilo jakési základní těžiště českým a slovenským zástupcům knihovnické profese. V období, kdy začala postupná restituce poškozeného knihovnictví, tedy v období mezi léty 1945 – 1948, se na půdě Svazu „rozhodovalo o příštím ideově politickém charakteru našeho knihovnictví.“³² Úlohou svazu bylo najít nový směr, kterým se bude československé knihovnictví poškozené okupací dále ubírat. Tento nový vývoj československého knihovnictví volající po jednotě byl řešen na prvním sjezdu českých a slovenských knihovníků konaný v Brně 13. – 14. května 1948. Sjezd byl důležitý kvůli konceptu nového knihovnického zákona, který zde byl přednesen prominentními členy Svazu československých knihovníků. Stěžejní ideou nového zákona bylo „vytvořit jednotnou soustavu československých knihoven.“³³ *Zákon o jednotné soustavě knihoven* byl vydán ale až o celých jedenáct let později.

Protože činnost Svazu po roce 1948 ustrnula, bylo zapotřebí vytvořit základnu pro dokončení jednoty československých knihoven. Proto byla zřízena *Ústřední knihovnická rada jednotné soustavy knihoven* jako „poradní orgán pověřence pro školství a kulturu.“³⁴ Rada zahrnovala široké spektrum různých aktivit v oblasti knihovnické. Zabývala se například výstavbou jednotných knihoven a kontrolou jejich vývoje, doplňováním knihovních fondů také

³² CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, Praha, 1965, s. 47.

³³ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, s. 49.

³⁴ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, s. 53.

zahraniční publikací, zdokonalením zaměstnanců knihoven v podobě školení atd.³⁵

3.3. Mezinárodní spolupráce

Důležitým krokem, který měl u nás zajistit rozkvět a vyspělost knihovnictví, byla soustavná spolupráce se zahraničím. Skrze zahraniční literaturu k nám začaly pronikat zkušenosti mezinárodního charakteru. Díky postupnému zakládání knihovnických spolků jak v zahraničí, tak později i u nás, se vytvářely stále lepší předpoklady k intenzivnější spolupráci v mezinárodním rozsahu.

Jak již bylo v této práci uvedeno, Anglosaské země jako první na celém světě pochopily nutnost rozvoje knihovnictví v podobě zakládání spolků a tak v roce 1876 vzniká ve spojených státech severní Ameriky Americký knihovnický spolek s originálním názvem The American Library Association neboli ALA. O rok později byl v Anglii založen knihovnický spolek Spojeného království – *The Library Association of the United Kingdom*. Ještě téhož roku se ve Velké Británii konala historicky nejstarší sešlost zástupců knihovnictví různých národů. Roku 1900 v Paříži proběhl první opravdový mezinárodní kongres, na kterém se sešli především knihovníci evropských zemí. Co se týče českých knihovníků, byli až do roku 1918 členy knihovního spolku, který si vytvořilo tehdejší Rakousko-Uhersko a nesl název *Oesterreichischer Verein für Bibliothekswesen*.

Spolupráce na poli mezinárodním byla u nás velice oslabena, což bylo zapříčiněno první světovou válkou. Po jejím ukončení narůstala obnovená mezinárodní součinnost celkem rychle z vlastní iniciativy spolků jednotlivých národů. Kromě této spolkové základny byla spolupráce v mezinárodním měřítku obohacena ještě o *Společnost národů*, která měla sloužit jako dorozumivací činitel mezi jednotlivými zeměmi a uchovávat mezi nimi mír.³⁶

³⁵ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, s. 53.

³⁶ Tamtéž., s. 137.

Jak již bylo výše zmíněno, díky změně podmínek ve společnosti vznikl za první republiky samostatný knihovní spolek pod názvem SČKJP, který se aktivně podílel na budování vztahu se zahraničním knihovnictvím. 4. května roku 1920 se Československá Republika stala součástí bruselské „úmluvy o mezinárodní výměně úředních dokumentů, vědeckých a literárních publikací,“ schválené na bruselské konferenci v roce 1886.³⁷ Dalším pokusem o hlubší spolupráci se zahraničím byl *Mezinárodní knihovnický kongres knihovníků a přátel knihy* konaný 3. července 1926 v Praze pod patronátem SČKJP, především pak z podnětu Z. V. Tobolky. Místo konání v Praze dokazuje důležité postavení tehdejšího československého knihovnictví ve světě poválečného období. Význam kongresu byl navíc ještě podpořen účastí mnoha zemí, mimo jiné také mnoha knihovníků ze slovanských zemí, jejichž mnohačetná účast byla první taková v historii knihovnických setkání. Členové tohoto sjezdu se pokusili ustanovit *Všeslovanskou knihovnickou organizaci* neboli *Svaz slovanských knihovníků*. Tento pokus však nebyl úspěšný. Další z návrhů, který byl na tomto kongresu přednesen, byl ze strany francouzských delegátů. Jednalo se o návrh vytvoření *Mezinárodního výboru pro knihovnictví a bibliografii*, jehož fungování bylo po konci sjezdu zrušeno.³⁸

Významnou událostí československého knihovnictví představující důležitý mezník v historii spolupráce se zahraničím je účast našich zástupců na jubilejním sjezdu anglického knihovního spolku The Library Association konanému ve dnech 26. – 30. září roku 1927, jehož hlavní myšlenkou bylo oživení Mezinárodního výboru pro knihovnictví a bibliografii. Tato idea dala vzniknout o rok později 31. března na *Prvním světovém kongresu pro knihovnictví a bibliografii* v Římě výboru, který byl odsouhlasen všemi zúčastněnými knihovními spolky, mezi kterými měl zastoupení i SČKJP, čímž se stal od počátku členem vzniklé *Mezinárodní federace knihovnických spolků a institucí* neboli IFLA.³⁹ Kooperace SČKJP s IFLA byla však ukončena, když území Československa začali okupovat fašisté. Po ukončení druhé světové války spolek opět vstoupil do federace. Po postupném zlepšování vývoje

³⁷ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 190.

³⁸ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 202.

³⁹ CEJPEK, J., *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 203.

knihovnictví v Československu však roku 1949 zanikl. Ukončení činnosti SČKJP bylo jedním z důvodů, proč se Československo na chvíli odmlčelo od mezinárodní knihovnické spolupráce s IFLA. Hlavní důvod však spočíval zřejmě v tom, že IFLA i ostatní mezinárodní organizace nesouhlasili s tehdejší politickou situací na československém území. Československo navázalo opět vztah s IFLA až roku 1959, kde ho reprezentovala Ústřední knihovnická rada.⁴⁰ Dnes je členem této federace velice významný český knihovní spolek, Svaz knihovníků a informačních pracovníků, který se podílí na jejich aktivitách.⁴¹

3.3.1. Nejvýznamnější světové organizace působící v československém knihovnictví

UNESCO

Důležitou mezinárodní organizací, která vznikla po druhé světové válce v roce 1946 a nahradila Společnost národů je *Organizace spojených národů* nesoucí název *UNESCO*. K zakládajícím členům patřilo i tehdejší Československo. Příčinou jejího vzniku byly hrůzné věci, které se odehrávaly v průběhu druhé světové války. Proto je její hlavní funkcí upevnění světového míru, vědy a kultury. Na poli knihovnickém plní velmi důležitou úlohu. „*Jednak udržuje styky s mezinárodními knihovnickými organizacemi, podněcuje, koordinuje a sjednocuje jejich činnost a hmotně je podporuje, jednak vyvíjí vlastní činnost v této oblasti.*“ Do této její činnosti na poli knihovnickém například spadá organizování různých konferencí či seminářů o nejdiskutovanějších otázkách z oblasti knihovnictví.⁴²

IFLA

The International Federation of Library Associations and Institutions je přední, nezávislou, nevládní, neziskovou, mezinárodní organizací, jejíž funkcí je

⁴⁰ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, s. 139-141.

⁴¹ Mezinárodní spolupráce SKIP. *SKIP* [online]. 2010, [cit. 2012-03-10]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/mezUvo.htm>](http://skip.nkp.cz/mezUvo.htm).

⁴² CEJPEK, J., *Československé knihovnictví*, s. 139.

hájit zájmy knihovnických a informačních služeb a jejich uživatelů. Představuje celosvětový názor na knihovnictví a profese s ním spojené.⁴³ Při zakládání IFLA byly nápomocni mezinárodně orientovaní knihovníci, jako jsou Bishop z USA, Krüss z Německa a Collijn ze Švédska. IFLA byla registrována v Nizozemsku v roce 1971. Nizozemská královská knihovna v Haagu poskytuje zázemí pro její centrály. V polovině 20. století došlo k jejímu velkému růstu a vývoji díky čemuž je dnes v tak vynikající pozici.⁴⁴ Tak například v roce 1961 byla organizace IFLA tvořena 87 členy z 51 národů, mezi kterými se nacházely například 4 organizace mezinárodního charakteru.⁴⁵ O současné činnosti a poslání IFLA se budu zmiňovat v samostatné kapitole.

FID

V roce 1895 vznikl v Bruselu *Mezinárodní bibliografický ústav*. Jeho zakladateli jsou dva belgičtí právníci Paul Otlet a Henri Lafontain. Díky tomuto ústavu je známo v současnosti mezinárodní desetinné třídění, které bylo vytvořeno právě pro jeho účely. Zaměstnanci tohoto zřízení usilovali o to vytvořit „*bibliografickou kartotéku veškeré světové knižní, časopisecké i jiné tiskové produkce od založení a rozšíření knihtisku až po současnost a v něm pak dále pokračovat*.“ Bohužel ústav nemohl zvládnout tento svůj záměr jednotného zpracování a pochopil, že takto náročný úkol mohou zvládnout pouze jednotlivá bibliografická pracoviště každé země. Proto se roku 1931 přejmenoval na *Mezinárodní ústav dokumentace* a od roku 1937 funguje pod názvem *Mezinárodní federace pro dokumentaci* pod zkratkou *FID*. Úkolem FID bylo sdružovat odborníky pouze z okolí vědecké či technické oblasti a zabývat se touto problematikou. FID také spolupracoval s organizacemi jako IFLA či UNESCO.⁴⁶

⁴³ About IFLA. *IFLA* [online]. 2011 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <<http://www.ifla.org/en/about>>.

⁴⁴ DE SERPIL, C. Foundation and Development of IFLA, 1926-1939. *The Library Quarterly* [online]. 1982, vol. 52, no. 1 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <<http://www.jstor.org/stable/4307433>>.

⁴⁵ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví*, s. 138.

⁴⁶ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví*, s. 136.

4. CHARAKTERISTIKA A ČINNOST NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ČESKÝCH KNIHOVNICKÝCH SPOLKŮ

4.1. Svaz knihovníků a informačních pracovníků

„Svaz knihovníků a informačních pracovníků České Republiky (dále jen SKIP) je dobrovolnou profesní a stavovskou organizací knihovníků a informačních pracovníků, která má charakter občanského sdružení.“⁴⁷

4.1.1. Historie SKIPU

Na konci šedesátých let se konečně otevřela možnost začít vyjadřovat své názory nahlas proti tehdejšímu stavu společnosti pramenící ze změny vnitřních poměrů. V této době se zrodila myšlenka nespokojených knihovníků, kteří požadovali zlepšení podmínek pro knihovny a jejich činnosti. Jednalo se o ideu revitalizace Svazu českých knihovníků, jejíž koncept předložili roku 1967 členové Ústřední knihovnické rady ministerstvu kultury a vnitra. I přesto, že byl tento návrh zamítnut, se později vytvořil přípravný výbor. Ten byl ustaven na celostátním sympoziu o sídlištních knihovnách v Karviné. Díky němu se začalo z pobídky účastníků pražské konference konané v městské knihovně vyjednávat zřízení Svazu knihovníků a informačních pracovníků.

19. dubna 1968 vznikl přípravný výbor SKIP složený z delegátů všech druhů knihoven a bibliografických či informačních institucí a ze zástupců všech krajů Československa. V pozici předsedy stanul Jiří Cejpek a tajemnicí SKIPU se stala Jarmila Burgetová. Jelikož hlavním cílem Svazu bylo sloučit všechny pracovníky na poli knihovnickém, bibliografickém a informačním „*bylo vydáno Prohlášení ke knihovnickým, bibliografickým a informačním pracovníkům.*“

Organizační řád SKIPU, tedy konspekt jeho budoucích úloh, byl vypracován a předložen ministerstvu vnitra již 12. července 1968.⁴⁸ V dopise

⁴⁷ Úvod. SKIP [online]. [cit. 2012-13-03]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/>>.

⁴⁸ KURKA, L. 40 let SKIP: Rozhovor o vzniku a činnosti SKIP v letech 1968-1970. *Bulletin SKIP* [online]. 2008, roč. 17, č. 1 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull08_110.htm#ti>.

SKIP uvedl možné nastávající problémy týkající se nejpodstatnějších záležitostí z oblasti knihovnictví, které by měly být co nejrychleji řešeny. Spolek viděl problém zejména ve špatném směru vývoje československého knihovnictví a v neuspokojivém šíření zahraniční literatury.⁴⁹ V souvislosti s událostí usilování o založení spolku se téhož roku poprvé od konce války obnovil vztah našeho knihovnictví s mezinárodní knihovnickou organizací IFLA. Stalo se tomu tak na konferenci této federace konané ve Frankfurtu nad Mohanem, jejíž účastníky tvořila právě skupina členů přípravného výboru SKIPU. Časopis *Čtenář*, který od začátku podporoval spolek a zveřejňoval průběh jeho činností, vydal v listopadu roku 1968 k jeho konečné registraci jako spolku speciální vydání, které obsahovalo informace o tomto nově vzniklém knihovnickém spolku, jako například jeho stanovy, též článek od Jiřího Cejпка *Svaz jako spoluvůrce kulturní politiky*.

Ustavující sjezd SKIPU, konaný 11. prosince 1968, přinesl mnohé změny v tehdejší československém knihovnictví. Na sjezdu vystoupil také ministr kultury Miroslav Galuška, jež podotknul, že události kolem roku 1968 se dotkly různých sfér československé společnosti, mezi které patřilo i knihovnictví. Na začátku roku 1969 se řešila struktura úloh SKIPU, kde se například volilo jeho předsednictvo. V březnu téhož roku začal vycházet časopis *Bulletin SKIP*, v jehož obsahu se zpočátku odrážela především snaha jeho redaktorů „využít obrovský zájem o spolkové dění.“ Existence časopisu a vůbec celého spolku neměla ale dlouhého trvání. SKIP byl totiž nařčen z „aktivního podporování politiky pravicových a antisovětských sil v letech 1968 a 1969.“ Následně došlo k jeho rozpuštění.⁵⁰

⁴⁹ BURGETOVÁ, J., CEJPEK, J. Prohlášení přípravného výboru Svazu knihovníků a informačních pracovníků. *Čtenář: měsíčník pro práci s knihou*. 1968, roč. 22, č. 6, s. 179.

⁵⁰ KURKA, L. 40 let SKIP: Rozhovor o vzniku a činnosti SKIP v letech 1968-1970. *Bulletin SKIP* [online]. 2008, roč. 17, č. 1 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull08_110.htm#ti>](http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull08_110.htm#ti).

4.1.2. Úloha SKIPU od roku 1989 po současnost

Rychle se měnící společenská a politická situace v letech 1989 a 1990 zapříčinila opětovný chod činnosti SKIPU.

V prosinci 1989 byl založen přípravný výbor, do jehož čela byli postaveni stejní vedoucí pracovníci spolku, jako tomu bylo v letech jeho prvního působení. To byl jeden z hlavních důvodů zachování stejného organizačního složení přijatého a fungujícího před dvaceti lety. K propagaci spolku opět pomáhal časopis Čtenář, který ve svých přílohách zveřejňoval jeho činnost. I přesto však chyběl SKIPU vlastní spolkový časopis. Pro větší informovanost členů spolku však výpomoc Čtenáře nestačila, a proto se znovu začal vydávat vlastní časopis spolku Bulletin SKIP, který je od roku 1999 přístupný veřejnosti i v elektronické podobě.

Úloha SKIPU se po celou dobu její existence vždy týkala soudobých problémů řešených na poli informačním a knihovnickém.

V roce 1991, kdy probíhal neradostný stav *Národní knihovny*, se spolek postavil za zlepšení její situace a podnítil výzvu k její záchraně. Z iniciativy členů SKIPU se také začalo vážně hovořit o nutnosti zavedení a přijetí nového knihovnického zákona, který by nahradil zastaralý knihovní zákon o jednotné soustavě knihoven z roku 1959. Spolek SKIP projevil zájem rovněž o různé vzdělávací soutěže, které pořádal společně s katedrou vědeckých informací a knihovnictví FF UK v období mezi léty 1991 – 1998.

V roce 1992 se rozhodovalo o ukončení provozu malých veřejných knihoven. SKIP pořádal svůj první sjezd, kde se řešila otázka podpory těchto knihoven skrze aktivity spolku. Od téhož roku organizoval v kooperaci s ÚISK přednášky na témata týkající se mechanizace a automatizace v knihovnické praxi.

Další významnou úlohu v oblasti knihovnictví sehrál SKIP v roce 1993, kdy našel východisko v možnosti půjčování zvukových dokumentů v knihovnách a již o rok později byla tato možnost výpůjčky otevřena. Do širě

jeho úlohu patřilo též rok co rok podílení na přípravě schůzí tzv. *Knihovny současnosti*. SKIP se od roku 1993 zapojuje do grantových programů na základě předložených projektů. Tento účelový příspěvek pomáhá spolku po peněžní stránce, ale vyžaduje i odbornou činnost nositelů grantů, v tomto případě řídicích orgánů SKIPU.

Jak již bylo výše uvedeno, v roce 1994 se otevřela příležitost půjčování zvukových dokumentů z pobídky členů SKIPU. Kromě této události se pro SKIP roku 1994 objevila šance dostat se do povědomí odborné veřejnosti na čtvrtém *Mezinárodním knižním a knihovnickém veletrhu v Praze*. Zde si s pomocí IFLA otevřel svůj stánek a prezentoval svou činnost širší veřejnosti.⁵¹

Druhý řádný sjezd spolku proběhl v květnu roku 1995, kde návštěvníky ze zahraničí zastupovala mluvčí *Spolkového sdružení německých knihovnických svazů* Birgitte Dankert. Zde se poprvé objevila výstava a ukázka firem a do pozice předsedkyně stanula již potřetí Jarmila Burgetová.⁵²

Rok 1996 byl pro spolek velice přínosný z hlediska propagace na veřejnosti. SKIP totiž zorganizoval velkou tiskovou konferenci, díky níž se objevil poprvé v médiích. Téhož roku začal na webových stránkách Národní knihovny zpřístupňovat informace o své činnosti.

Celostátní akce Týden knihoven, která je dodnes velmi úspěšná, byla poprvé vyhlášena sekci veřejných knihoven v roce 1997. Kromě toho SKIP vypracoval a předložil koncept podmínek knihovnického zákona, jež dal později vzniknout *Zákonu o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb* ze dne 29. června 2001.⁵³

⁵¹ Projev dr. Jarmily Burgetové. *SKIP* [online]. 2005 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z www: <<http://skip.nkp.cz/akcSlav05Burg.htm>>.

⁵² BURGETOVÁ, J. Knihovnické spolky u nás. *Ústav informačních studií a knihovnictví: elektronické studijní texty* [online]. 2007 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/archiv-starsich-textu/004.pdf>>.

⁵³ Projev dr. Jarmily Burgetové. *SKIP* [online]. 2005 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://skip.nkp.cz/akcSlav05Burg.htm>>.

Koncem roku 1998 proběhl 3. řádný sjezd SKIPU konaný v areálu Západočeské univerzity v Plzni, kde byl poprvé zvolen do vedení spolku Vít Richter. Byl zde ustaven nový organizační řád, podle něhož byly nahrazeny sjezdy valnou hromadou.⁵⁴

Kromě výše zmíněného vydávání časopisu Bulletin SKIP elektronickou formou bylo v roce 1999 předloženo prohlášení k plánu autorského zákona. Měl vyvrátit návrh *Poslanecké sněmovny*, který by bránil dle usnesení SKIPU možnosti poskytování elektronických a tiskových informací.⁵⁵

Na sešlosti 4. valné hromady SKIPU byla předána *Cena českých knihovníků* 2001. Například Jarmila Burgetová, Jiří Cejpek a další obdrželi cenu za „celoživotní přínos českému knihovnictví a obnovení činnosti SKIP.“⁵⁶

Rok 2002 je v rámci SKIPU velmi významný. Dochází totiž ke sloučení svazu a *Asociace knihoven ČR*. Integrace mezi těmito spolky vzniká z důvodu několikaleté předchozí úzké spolupráce pramenící ze společných zájmů týkajících se zaměstnavatelské oblasti. Důkazem spolupráce mezi spolky v minulosti je především členství většiny členů Asociace knihoven i ve SKIPU.⁵⁷ Začátkem roku 2002 byla ustavena nová odborná sekce SKIP *Sekce vzdělávání*.⁵⁸ V září byla pod záštitou SKIP odstartována povodňová sbírka tzv. *Pomoc knihovnám*. Následující rok byly vybrané prostředky, jejichž výše vyšplhala něco přes milion korun, rozděleny mezi jednotlivé knihovny.⁵⁹ V roce

⁵⁴ BURGETOVÁ, J. Knihovnické spolky u nás. *Ústav informačních studií a knihovnictví: elektronické studijní texty* [online]. 2007 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/archiv-starsich-textu/004.pdf>>.

⁵⁵ RICHTER, V., BURGETOVÁ, J. Prohlášení SKIP k návrhu autorského zákona. *Národní knihovna: knihovnická revue*. 1999, roč. 9, č. 6, s. 302-303.

⁵⁶ BURGETOVÁ, J. Knihovnické spolky u nás. *Ústav informačních studií a knihovnictví: elektronické studijní texty* [online]. 2007 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/archiv-starsich-textu/004.pdf>>.

⁵⁷ BALÍK, V. Ke sloučení Asociace knihoven ČR a Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR. *Ikaros* [online]. 2002, roč. 6, č. 8 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/984>>.

⁵⁸ Sekce vzdělávání – výukové centrum pro další vzdělávání knihovníků. *SKIP* [online]. 2010 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z www: <<http://skip.nkp.cz/odbVzdel.htm>>.

⁵⁹ RICHTER, V. Povodňová mozaika – jak z toho. *Bulletin SKIP* [online]. 2002, roč. 11, č. 4 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull02_414.htm>.

2003 také vznikla další odborná sekce SKIP tzv. *Klub školních knihoven*, který schválil činnost *Klubu vysokoškolských knihovníků a Frankofonní klub*.⁶⁰

Na deváté konferenci předsednictva spolku byly řešeny projekty výjimečné spolupráce v mezinárodním měřítku. Byl zde přednesen plán dohody o součinnosti SKIPU se *Svazem veřejných knihoven Rakouska* zvaným *Bibliotheksverband Österreichs*. Dále SKIP navázal styky s německým *Goethe – Institutem* a mimo tyto události se rovněž roku 2005 angažoval v mezinárodním projektu *Integrace imigrantů do společnosti*.⁶¹

Rok 2008 se vyznačuje velkolepou listopadovou oslavou 40. výročí od založení prvotního fungování SKIP s bohatým programem, v němž například vystoupili Jarmila Burgetová a Vít Richter s prezentací *Minulost, přítomnost a budoucnost*.⁶² Rok na to se SKIP jako zástupce knihoven ČR stal partnerem úspěšné ankety o nejoblíbenější knihu v České republice nesoucí název *Knih mého srdce*.⁶³

Na nových stránkách SKIPU (www.skipcr.cz), které jsou v provozu od 1. února 2011, jsou obsaženy základní informace týkající se jeho nynější činnosti.

Úkolem SKIPU je především snaha o neustálé zdokonalování knihovnické a informační odbornosti a s tím samozřejmě související zvyšování úrovně oboru. SKIP také usiluje o zlepšení svého rozvoje a svých aktivit skrze podporu státu, zakladatele knihoven a informační instituce.

⁶⁰ Z ústředních orgánů. *Bulletin SKIP* [online]. 2004, roč. 13, č. 1 [cit. 2012-03-17]. Dostupný z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull04_114.htm>](http://www.skip.nkp.cz/Bulletin/Bull04_114.htm).

⁶¹ NEJEZCHLEBOVÁ, J. Z ústředních orgánů. *Bulletin SKIP* [online]. 2005, roč. 14, č. 4 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull05_420.htm>](http://www.skip.nkp.cz/Bulletin/Bull05_420.htm).

⁶² 40. výročí založení SKIP. *SKIP* [online]. 2009 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/akc40Vyroci.htm>](http://www.skip.nkp.cz/akc40Vyroci.htm).

⁶³ GIEBISCH, R. Čtenářství. *Bulletin SKIP* [online]. 2009, roč. 18, č. 1 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull09_102.htm>](http://www.skip.nkp.cz/Bulletin/Bull09_102.htm).

Mezi nejvýznamnější úlohy svazu patří:

- účast na návrhu a realizaci knihovnických zákonů
- kooperace s domácími i zahraničními organizacemi, profesními spolky, vzdělávacími institucemi, které se zabírají knihovnicko-informačními činnostmi
- vydávání časopisu Bulletin SKIP 4 x do roka
- členství v mezinárodních organizacích IFLA a *EBLIDA*
- pořádání různých jednání pro informační a knihovní zaměstnance
- organizování různých akcí odborně zaměřených na knihovnictví a informační služby, které mají poskytnout pracovníkům z oboru celoživotní vzdělávání⁶⁴

4.1.2.1. Odborné orgány

SKIP tvoří v současné době přibližně 1500 členů, zejména jednotlivců. Kromě individuálních členů se jimi mohou stát i veškerá pracoviště související s knihovnictvím a informacemi. Struktura členstva je rozdělena do jedenácti regionálních výborů. Podle odbornosti a knihovnicko-informačních zájmů členů jsou konstituovány ve spolku komise, kluby a odborné sekce.

⁶⁴ Historie a poslání SKIP. *SKIP* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/co-je-skip>>.

SKIP je tvořen čtrnácti odbornými orgány, které obstarávají odbornou činnost spolku a zajišťují pravidelné akce. Každý zájemce o spolupráci se SKIP se může stát jejich členem. Odborné orgány tvoří:

- Klub dětských knihoven
- Klub lékařských knihoven
- Frankofonní klub
- Klub školních knihoven
- Klub vysokoškolských knihovníků
- Klub tvořivých knihovníků
- Ediční komise
- Komise pro zahraniční styky
- Sekce veřejných knihoven
- Sekce vzdělávání
- Zaměstnavatelská sekce
- Sekce knihovníků trenérů paměti
- Sekce služeb osobám se specifickými potřebami
- Český komitét Modrý štít
- Knihovnická komise Asociace muzeí a galerií

Ve své bakalářské práci se budu zabývat pouze několika odbornými orgány, které považuji za nejpodstatnější.

4.1.2.1.1. Klub dětských knihoven

V době konání druhého řádného sjezdu spolku, tedy v roce 1995 se rozvíjí nejpočetnější odborná sekce SKIPU *Klub dětských knihoven* (dále jen *KDK*).⁶⁵ KDK spojuje jednotlivé členy SKIPU či konkrétní zaměstnance knihoven, jejichž zálibou je „*práce s dětským čtenářem, zejména pak nové formy práce s dětmi, podpora dětského čtenářství či vzdělávání v této oblasti – zkrátka všechno, co přispívá k rozvoji služeb dětem v knihovnách.*“ Od členů

⁶⁵ Projev dr. Jarmily Burgetové. *SKIP* [online]. 2005 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/akcSlav05Burg.htm>](http://skip.nkp.cz/akcSlav05Burg.htm).

KDK se předpokládá, že vynaloží co největší snahu na zdokonalování podmínek pro děti v knihovně. Dobré fungování KDK stojí tudíž na vstřícnosti a zájmu jednotlivých knihovníků dětských knihoven, kteří mezi sebou sdílejí své zkušenosti či nápady, čímž rozvíjí oblast tohoto oboru.⁶⁶

Díky stále se zvyšujícímu počtu členů KDK se v roce 1997 pro lepší flexibilitu jejich setkávání vytvořila tzv. *klubka*, která plní funkci regionálních sekcí KDK. KDK je v současné době tvořeno dvanácti regionálními klubky. Jednotlivá klubka a jejich členové si pravidelně navzájem sdělují informace o svých činnostech, předávají si zkušenosti a nápady, které pak realizují a posléze aplikují při aktivitách s dětmi. Tuto činnost klubek řídí a organizuje skupina lidí, kteří se sdružují pod názvem *Mozkový trust*. Jejich nejvýznamnější činností je však pořádání společných projektů.⁶⁷

Noc s Andersenem

Mezi nejznámější činnosti KDK patří *Noc s Andersenem*. Jedná se o každoroční akci, která poprvé proběhla 2. dubna roku 2000 v knihovně Uherského Hradiště. Jak je ze samotného názvu patrné, celá noc je prolínána Andersenovými pohádkami a jejich hlavními hrdiny. Smyslem této akce je ukázat dětem dnešního světa, že i kniha může být branou do světa fantazie a dobrodružství, navíc jdoucí ruku v ruce s rozvojem jejich slovní zásoby a také zdokonalení jejich vyjadřovacích schopností.

Průběh Noci je v každém městě jinak organizovaný, avšak jejich společným znakem je kromě Andersena ještě neopakovatelné prostředí knihovny či školní třídy a atmosféra noci plná čtení pohádek, soutěží, her a překvapení.⁶⁸

⁶⁶ *Klub dětských knihoven* [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: <<http://www.kdk.munovapaka.cz/>>.

⁶⁷ O klubku. *SKIP* [online]. [cit. 2012-03-20]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/regiony/07-liberecky-region/klub-detskych-knihoven-libereckeho-kraje/o-klubku>>.

⁶⁸ O projektu. *Noc s Andersenem* [online]. 2010 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z www: <<http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>>.

Kde končí svět

Tento projekt má představovat každoroční akci, jejíž hlavní úlohou je šíření významu čtenářství a kontrola nad veškerými činnostmi dětských knihoven, které se týkají této oblasti. První ročník projektu vzešel z iniciativy Mgr. Heleny Šlesingerové. V roce 1999 byla akce schválena jako hlavní činnost KDK na léta 2000 – 2001.⁶⁹

Suk – čteme všichni

KDK ve spolupráci se *Sukovo studijní knihovnou literatury pro mládež* každý rok vyhlašuje při příležitosti *Mezinárodního dne dětské knihy* anketu o nejoblíbenější dětskou knihu minulého roku, s názvem *Čteme všichni*. V anketě mohou hlasovat nejen děti, ale i knihovníci a informační pracovníci. Výsledky této ankety především vypovídají o zájmech dětí. Kniha, která přispěla nejvíce k rozvoji dětského čtenářství, je oceněna porotou učitelů a je jí udělena *cena profesora Suka*.⁷⁰

Už jsem čtenář – kniha pro prvňáčka

Jedná se o jeden z projektů, jímž *Ústav pro informace ve vzdělávání* usiluje o podporu čtenářské gramotnosti. Cílem projektu je podpora a rozvoj zájmu o četbu u dětí v prvním roce školní docházky a především vytvoření základu pro pravidelný návyk k četbě. Žáci, kteří úspěšně zvládli čtení, získají jako odměnu českou knižní novinku, která byla vytvořena pro tento projekt a není dostupná v běžném knižním prodeji.⁷¹

⁶⁹ HOUŠKOVÁ, Z. *Být pyšná, že jsem knihovnice aneb na okraj jednoho projektu*. Bulletin SKIP [online]. 2001, roč. 10, č. 3 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z [www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull01_36.htm>](http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull01_36.htm).

⁷⁰ Výroční zpráva Klubu dětských knihoven SKIP 2008. *SKIP* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z [www: <erhttp://www.skip.nkp.cz/KeStazeni/odbKDK/VyrocnikDK2008.pdf>](http://www.skip.nkp.cz/KeStazeni/odbKDK/VyrocnikDK2008.pdf).

⁷¹ Projekt Už jsem čtenář – Knižka pro prvňáčka. *SKIP* [online]. 2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z [www: <http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-2013-knizka-pro-prvnacka>](http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-2013-knizka-pro-prvnacka).

Den pro dětskou knihu

Den pro dětskou knihu vznikl kvůli propagaci dětských knih, čtení a čtenářství, ale také knihoven jako institucí. V knihovnách se v průběhu dne prodávají knihy, především dětské, ale také se zde prezentuje konkrétní knihovna dnem otevřených dveří. Dále jsou v programu zahrnuty další akce jako výstavy, soutěže či vystoupení jako například vyhlašování literárních cen, rébusy, křížovky, vystoupení dramatických kroužků, autorská čtení spisovatelů.⁷²

Škola naruby

Program *Škola naruby* se zaměřuje na podporu čtení v rodině. Tento velice zajímavý projekt spočívá ve výměně rolí v rodinách. Žáci jsou rodiče a děti své maminky s tatínky známkují do deníku, které nahrazují žákovské knížky. *Škola naruby* je určena nejmenším čtenářům, ale co do výsledku je to program především pro rodiče, zda dokážou přivést své děti do světa knih.⁷³

Kamarádka knihovna

Kamarádka knihovna, soutěž o nejlepší dětskou knihovnu, vyhlašuje SKIP společně s jeho odborným orgánem Klubem dětských knihoven pod patronátem Ministerstva kultury ČR. Skrytým úmyslem této akce je úsilí přilákat co nejpočetnější skupiny dětí do knihoven.⁷⁴

⁷² Den pro dětskou knihu. *KISK* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z www: < http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Den_pro_detskou_knih >.

⁷³ GALÁŠOVÁ, J. *Škola naruby*. Bulletin SKIP [online]. 2011, roč. 20, č. 2 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull01_36.htm>.

⁷⁴ HOUŠKOVÁ, Z. *Kamarádka knihovna*. *Ikaros* [online]. 2006, roč. 10, č. 12 [cit. 2012-03-23]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/kamaradka-knihovna>>.

Březen – měsíc čtenářů

Březen – měsíc čtenářů je celostátní událost, jenž se snaží podpořit čtení a čtenářství v ČR. V centru pozornosti stojí čtenář a čtení ve všech podobách.

Tento projekt je veden několika základními směry:

- *ankety a průzkumy*

Cílem tohoto směru je zaměřit se na čtenáře a nečtenáře, kteří nenavštěvují knihovny, a nalézt způsoby, jak širokou veřejnost do knihovny a ke knize přilákat.

- *týden čtení aneb „čtení sluší každému“*

Tento směr spočívá v intenzivním čtení knih po dobu jednoho týdne.

- *nové služby knihoven*

Poslední směr se zaměřuje na zavádění nových služeb do knihoven a zejména na setkání se čtenáři s účelem zjistit z jakých důvodů tito nečtenáři knihovny nenavštěvují.

Dalšími významnými akcemi, které podporují celostátní akci Březen – měsíc čtenářů jsou *Čtenář roku*, *Biblioweb* a *Maraton čtení*.⁷⁵

4.1.2.1.2. Klub lékařských knihoven

Klub lékařských knihoven vytváří odbornou základnu, na jejíž půdě jsou sjednocovány veškeré novinky týkající se oboru lékařství. Knihovníci ze všech typů lékařských knihoven zde mají možnost vyměňovat si mezi sebou informace a zkušenosti.

⁷⁵ Březen – měsíc čtenářů 2012. *SKIP* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z [www: <www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/brezen-mesic-ctenaru-2012>](http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/brezen-mesic-ctenaru-2012).

Mezi hlavní úlohy klubu patří:

- podporovat rozvoj komunikace mezi odbornými knihovnami
- napomáhat lékařským knihovníkům v prohlubování a zkvalitňování jejich odborného vzdělávání
- hledat nejsnazší možnosti pro šíření kooperace s ostatními typy knihoven
- zvyšovat úroveň poskytovaných služeb v lékařských knihovnách skrze zahraniční spolupráci
- neustále monitorovat potřeby uživatelů a vytvářet činnosti pro jejich uspokojení⁷⁶

4.1.2.1.3. Frankofonní klub

Tento klub, ustaven v listopadu roku 2002, je složen ze členů, kteří si chtějí obohatit své znalosti o francouzskou literaturu, umění a kulturu a kteří mají zájem zdokonalit se v hovorové francouzštině prostřednictvím spolupráce s knihovnicí z frankofonních oblastí, tedy zejména z Francie.⁷⁷

4.1.2.1.4. Klub školních knihoven

Klub školních knihoven vznikl z iniciativy školních knihovníků a ostatních lidí, zajímajících se o oblast školních knihoven. Jejich hlavním cílem bylo sjednotit své zkušenosti a tím odstranit špatnou situaci v těchto knihovnách pramenící z nedostatečné praxe školních knihovníků. Členové klubu si totiž správně uvědomili, že knihovny ve školách představují důležitého zprostředkovatele informací, které jsou potřebné jak pro žáky, tak pro učitele. Proto zdokonalení služeb ve školních knihovnách zvýší prestiž školy a zlepší studijní výsledky. Klub tedy vytváří zázemí pro knihovny základních a středních

⁷⁶ O nás. *Národní Lékařská Knihovna* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z [www: <www.nlk.cz/informace-o-nlk/spoluprace/klub-lekarskych-knihoven/o-nas>](http://www.nlk.cz/informace-o-nlk/spoluprace/klub-lekarskych-knihoven/o-nas).

⁷⁷ Frankofonní klub. *SKIP* [online]. 2010 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z [www: <skip.nkp.cz/odbFra.htm>](http://www.skip.nkp.cz/odbFra.htm).

škol, kterým pomáhá v propagaci a zkvalitňování služeb, které tyto knihovny poskytují.

Cílem orgánu je:

- ukázat veřejnosti nezastupitelnou roli školních knihoven ve vzdělávacím procesu
- definovat a řešit problémy školního knihovnictví
- účastnit se setkání týkajících se školního knihovnictví a zastupovat zde všechny školní knihovny České republiky jako celek
- publikovat
- připravovat a schvalovat legislativní dokumenty
- podporovat opatření finančních prostředků
- zajišťovat možnosti celoživotního vzdělávání pracovníků v oblasti školního knihovnictví⁷⁸

4.1.2.1.5. Klub vysokoškolských knihovníků

„Klub je neformální dobrovolná skupina jednotlivců, kteří mají potřebu spolupracovat a vyměňovat si zkušenosti o řešení aktuálních a konkrétních otázek a také se vzájemně poznávat a setkávat.“

Členové klubu jsou vysokoškolští knihovníci, kteří mají možnost spolupracovat s ostatními zaměstnanci jiných knihoven a tím jim poskytnout informace o přínosných aktivitách knihoven vysokých škol. V zájmu členů klubu je řešení záležitosti týkajících se všech knihoven, zejména pak vysokoškolských, při příležitosti jejich schůzek. Každé diskutované téma na schůzích má svého odborného garanta. Závěry z diskusí a setkání se zveřejňují na webových stránkách klubu.⁷⁹

⁷⁸ Klub školních knihoven. *SKIP* [online]. 2010 [cit. 2012-04-02]. Dostupné z [www: <skip.nkp.cz/odbKSK.htm>](http://www.skip.nkp.cz/odbKSK.htm).

⁷⁹ Klub vysokoškolských knihovníků. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-03]. Dostupné z [www: <cikis.vse.cz/skip/KVSK>](http://www.cikis.vse.cz/skip/KVSK).

4.1.2.1.6. Ediční komise SKIP

Ediční komise je orgán, který zajišťuje vydávání svazového periodika Bulletin SKIP, zvláštních čísel Bulletinu SKIP, které se věnují knihovnictví jednoho státu, a edice odborných publikací Aktuality SKIP.

Bulletin SKIP je čtvrtletníkem SKIPU, který je dotován z dotací *Ministerstva kultury*. Obsahuje příspěvky, které jsou věnované činnosti SKIP a jeho orgánu. Především se zde nacházejí recenze a reportáže z akcí SKIP, které jsem již zmiňovala výše.⁸⁰

4.1.2.1.7. Komise pro zahraniční styky

Úkolem Komise pro zahraniční styky je především spolupráce v rámci mezinárodních knihovnických organizací, spolupráce se zahraničními knihovnickými sdruženími, se zahraničními kulturními institucemi a podpora činnosti centra. Od opětovného obnovení SKIPU dochází k aktivní spolupráci se zahraničními knihovnickými spolky například v Německu, na Slovensku, ve Francii nebo v Polsku, s organizací EBLIDA (Evropská kancelář knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení) a samozřejmě s mezinárodní federací IFLA.⁸¹

SPOLUPRÁCE S IFLA

Jednou z nejvýznamnějších úloh SKIPU je podílení na činnosti v IFLA. Velký podíl na této spolupráci má Ministerstvo kultury ČR, které pomáhá svými pravidelnými granty k možnosti práce SKIPU v IFLA.

Právem každého členu z jakékoliv části světa je volný přístup do čtyř sekcí a automatická registrace v sekci pro řízení knihovnických spolků.

⁸⁰ KURKA, L. Ediční komise SKIP. *SKIP* [online]. 2006 [cit. 2012-04-03]. Dostupné z [www: <skip.nkp.cz/odbEdic.htm>](http://www.skip.nkp.cz/odbEdic.htm).

⁸¹ MATUŠÍK, Z. Zahraniční spolupráce SKIP ČR v roce 2002. *SKIP* [online]. 2003 [cit. 2012-04-04]. Dostupné z [www: <http://www.skipcr.cz/co-je-skip/mezinarodni-spoluprace/vyrocní-zprava-2002>](http://www.skipcr.cz/co-je-skip/mezinarodni-spoluprace/vyrocní-zprava-2002).

SKIP je registrován v:

- *sekcí pro veřejné knihovny*
- *sekcí pro výchovu a vzdělávání*
- *sekcí pro knihovní budovy a vybavení*
- *sekcí pro dodávání dokumentů a sdílení zdrojů*

Ve stálém výboru těchto sekcí působí či působili významní čeští knihovníci jako například předsedkyně SKIPU PhDr. Jarmila Burgetová či pracovnice Národní knihovny ČR Mgr. Jindřiška Coufalová.⁸²

Každoročně se setkávají národní členové federace, samozřejmě i SKIP, na generální konferenci a shromáždění IFLA, která od roku 2003 působí pod novým názvem *Světový knihovnický a informační kongres*. Každý kongres doprovází nějaké téma, které je zde řešeno, společně se souvisejícími otázkami tématu. Například hlavní téma kongresu v Berlíně, který se konal právě roku 2003, neslo název *Access Point Library: Media – Information – Culture*. Byly zde řešeny otázky „*týkající se svobody a rovnosti přístupu k informacím a svobody vyjadřování*.“⁸³ V souladu s hlavními otázkami byly v Berlíně přijaty závěry, které například upozorňovaly na to, že delegáti IFLA na *Světovém summitu o informační společnosti* musí dbát na to, aby v materiálech summitu byly knihovny zmíněny jakožto instituce sloužící „*globálnímu veřejnému blahu*.“⁸⁴

V roce 2012 se bude kongres konat v Helsinkách s mottem *Libraries now! – inspiring, surprising, empowering*.⁸⁵

⁸² IFLA. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-05]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/co-je-skip/mezinarodni-spoluprace/ifla>>.

⁸³ BURGETOVÁ, J. IFLA po 69. *Bulletin SKIP* [online]. 2003, roč. 12, č. 3 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z www: <http://bulletin.skipcr.cz/bulletin/Bull03_307.htm#ti>.

⁸⁴ BURGETOVÁ, J. Poznatky, získané zkušenosti a dojmy ze světového kongresu IFLA konaného v Berlíně ve dnech 1. – 9. srpna 2003: Světový knihovnický a informační kongres v Berlíně. *SKIP* [online]. 2003 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z www: <http://skip.nkp.cz/KeStazeni/MezSpo/CZ/IFLA_Berlin_JarmilaBurgetova_2003.rtf>.

⁸⁵ IFLA. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-10]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/co-je-skip/mezinarodni-spoluprace/ifla>>.

IFLA DNES

V současné době IFLA tvoří 1600 členů v přibližně 150 zemích po celém světě. Jejím cílem je především hájit a podporovat poskytování knihovnických a informačních služeb, propagovat vysoké hodnoty těchto služeb a zastupovat zájmy svých členů z celého světa.⁸⁶ Snaží se také napomáhat součinnosti knihovnických a informačních institucí s knihovními spolky a předkládat plány, které by zkvalitnily a zdokonalily tuto spolupráci v mezinárodním měřítku.⁸⁷

Při plnění svých úkolů je pro IFLA jednou z priorit dodržení několika zásad. Mezi ně patří například názor IFLA, že lidé, spolky či organizace by měly mít přímý přístup k všeobecným informacím, myšlenkám a uměleckým představám pro jejich sociální, vzdělávací, kulturní, demokratický a ekonomický blahobyt. Je přesvědčena, že tento přímý přístup k informacím mohou poskytnout jen vysoce kvalitní knihovnické a informační služby. Proto každý člen této mezinárodní federace má možnost se libovolně zapojit do její činnosti a profitovat z ní nehledě na jeho státní občanství, pohlaví, náboženství, rasu, politický názor, etnický původ atd.⁸⁸

Nynější činnost federace, schválena správní radou, se orientuje na tři nejdůležitější pilíře a jejich potřeby, které IFLA neustále sleduje. Tyto tři pilíře se navzájem nevylučují a jsou na sobě závislé. Nabízejí různé způsoby, díky kterým IFLA proniká do knihoven, informačních systémů a v neposlední řadě, což je nejdůležitější i k široké veřejnosti.

⁸⁶ About IFLA. *IFLA* [online]. 2011 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z www: <<http://www.ifla.org/en/about>>.

⁸⁷ CEJPEK, J., *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, s. 138.

⁸⁸ About IFLA. *IFLA* [online]. 2011 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z www: <<http://www.ifla.org/en/about>>.

Pilíře se dělí na:

- *společenský pilíř*: Společnosti velmi významně napomáhají knihovnické a informační služby, které ji poskytují možnost se vzdělávat, bádát a snadněji získat, užívat a sdílet informace. Proto se pozornost tohoto pilíře soustředí na chod a úlohu knihovních a informačních služeb ve společenské sféře a na související problémy, které mohou znehodnocovat podmínky a prostředí, ve kterém působí po celém světě.
- *profesní pilíř*: Tento pilíř se zabývá záležitostmi vztahujícími se k odborné knihovnické a informační praxi. Jedná se například o zkvalitnění technických metod a prostředků či o propagaci nejlepších způsobů práce na poli knihovnickém a informačním. V centru profesního pilíře leží odborná praxe, která pomáhá knihovnám a informačním službám a svůj úkol uskutečňuje tak, aby mohla reagovat na potřeby svých zákazníků v rychle se měnícím světě.
- *členský pilíř*: Pilíř členství je zajisté základním prvkem IFLA. Poskytuje služby, které nabízí svým členům jako například správu jejich členství v IFLA. Cílem tohoto pilíře je udržovat neustálou spolupráci mezi členy, aby IFLA byla ještě více energická, atraktivní a přínosná pro své členy na celém světě.⁸⁹

4.1.2.1.8. Sekce veřejných knihoven

V roce 1994 vzniká *Sekce veřejných knihoven* jako reakce na špatnou situaci malých veřejných knihoven, kterým hrozil zánik jejich existence. Členové tohoto orgánu si kladli za cíl pomoci těmto veřejným knihovnám v době jejich kritického období. Proto si ve snaze napomoci veřejným knihovnám stanovili cíle, které by problémy knihoven vyřešily.

⁸⁹ IFLA's Three Pillars. *IFLA* [online]. 2009 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.ifla.org/en/three-pillars>](http://www.ifla.org/en/three-pillars).

Prvotními cíli sekce bylo:

- snaha o vytvoření nezbytné legislativy
- dostat do povědomí společnosti veřejné knihovny a jejich nezbytné postavení jako zprostředkovatele informací pro veřejnost
- spolupracovat s orgány státní správy
- usilovat o zkvalitnění vzdělávání zaměstnanců veřejných knihoven
- pomáhat řešit problémy v oblasti veřejného knihovnictví

Dnes je úloha sekce obdobná, jako na začátku její existence.⁹⁰

Pod patronátem sekce funguje v nynější době neformální *Pracovní skupina pro komunitní aktivity* knihoven složená z vedoucích pracovníků rozmanitých veřejných knihoven v ČR. Hlavní úlohou skupiny je pomáhat veřejným knihovnám tak, aby se z nich stala opravdová komunitní knihovna.⁹¹

V rámci Sekce veřejných knihoven je také v provozu tzv. *Podsekce venkovské knihovny*, která je nezbytným pomocníkem při koordinaci činnosti malých veřejných knihoven.⁹²

4.1.2.1.9. Sekce vzdělávání – výukové centrum pro další vzdělávání knihovníků

Úlohou *Sekce vzdělávání* je poskytovat na své půdě celoživotní rozvoj knihovníků v rámci vzdělávání. Sekce hraje rovněž důležitou roli jako poradní orgán Národní knihovny, kde pomáhá řešit otázky týkající se mimoškolního oborového vzdělávání.

⁹⁰ Vznik a cíle sekce. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z [www: <www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/sekce-verejnych-knihoven>](http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/sekce-verejnych-knihoven).

⁹¹ Komunitní knihovna. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z [www: <www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-komunitni-aktivity/komunitni-knihovna>](http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-komunitni-aktivity/komunitni-knihovna).

⁹² Skupina pro obecní knihovny. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z [www: <www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-obecni-knihovny/ skupina-pro-obecni-knihovny >](http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-verejnych-knihoven/skupina-pro-obecni-knihovny/skupina-pro-obecni-knihovny).

Sekce jako nástupce výukového centra *MOLIN* přebrala jeho veškeré úlohy a činnosti. Pro členy sekce je důležité, aby všechny její aktivity měly pozitivní vliv na kvalitu knihovních služeb a přizpůsobení se knihovnám v zemích Evropské Unie.

Těmito činnostmi sekce jsou především:

- vytváření a následná údržba webových stránek sekce jak v češtině, tak v angličtině
- hledání nových organizací zabývajících se vzdělávacími aktivitami a následná spolupráce s nimi
- stavění databáze kontaktů a budování rozsáhlé oblasti kvalifikovaných lektorů pro různé sféry vzdělávání
- zprostředkování možnosti přednášek či besed knihovnám, které se zajímají o nejnovější nabídky témat vzdělávacích aktivit
- podílení se na práci v evropských projektech *CERTIdoc*⁹³

4.1.2.1.10. Zaměstnavatelská sekce

Zaměstnavatelská sekce byla vytvořena ke dni spojení SKIPU s Asociací knihoven ČR v roce 2002. Od počátku existence sekce na její půdě působili bývalí členové této asociace. Dnes tvoří její členy nadřízení pracovníci knihoven. Přední členové tohoto orgánu zastupují SKIP jako zaměstnavatelský svaz v různých subjektech týkajících se zaměstnavatelské oblasti. Jménem SKIP se členové sekce podílejí například na jednáních na půdě *Unie zaměstnavatelských svazů ČR*.

Hlavní úlohou sekce je podporovat knihovny a jejich postavení jako instituce. Konkrétně usiluje o zlepšení ekonomických, legislativních, pracovněprávních a jiných odborných požadavků zaměstnavatelů knihoven. Požadavky se snaží prosadit ve spolupráci s „*orgány státní správy*,”

⁹³ Sekce vzdělávání. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z [www: <http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-vzdelavani>](http://www.skipcr.cz/odborne-organy/sekce-vzdelavani).

samosprávy, se zastupitelskými orgány i s odbory, samostatně či ve spolupráci s Uníí zaměstnavatelských svazů (UZS).⁹⁴

4.1.2.1.11. Český komitét modrý štít

Poslední orgán, jehož činnost považuji za důležité zmínit, plní jednu z nejvýznamnějších úloh pro knihovny a informační instituce vůbec.

Národní společnost *Mezinárodního komitétu Modrý štít (International Committee of the Blue Shield, dále ICBS)* zabezpečuje a chrání kulturní dědictví při vzniku jakékoliv katastrofy a pod sebou spravuje pobočky se stejným zájmem z různých koutů světa. Zástupci z rozmanitých českých kulturních organizací si uvědomili, že na území ČR chybí instituce, která by zajistila ochranu poškozených knihovnických fondů. A proto i u nás začalo vznikat úsilí za vytvoření pobočky ICBS s mezinárodní iniciativou Modrý štít.

Český komitét Modrý štít vzniká v roce 1999 z podnětu zástupců několika kulturních společností. Na jejich schůzích se řešila problematika týkající se ochrany kulturního dědictví. O rok později byla podepsána zakládající smlouva Českého komitétu, jejíž smluvní strany tvořila Česká archivní společnost, pobočka České informační společnosti při Státním ústředním archivu, Český výbor ICOM, český výbor ICOMOS a SKIP. „Český komitét představuje nevládní neziskovou organizaci, která nemá právní subjektivitu. Český komitét působí na principu dobrovolnosti. Jeho členem se může stát prakticky kdokoliv jak ze strany organizací, tak rovněž jednotlivci.“

Pod patronací Českého komitétu Modrý štít jsou veškeré movité či nemovité památky, záznamy o vývoji přírody a dílech člověka, veškeré archivní písemnosti, archiválie a také knihovnické či audiovizuální dokumenty.

Úlohou Českého komitétu Modrý štít jsou preventivní opatření proti katastrofám nejrozmanitějších druhů ale i následná pomoc, pokud ke katastrofě

⁹⁴ Zaměstnavatelská sekce. *SKIP* [online]. [cit. 2012-04-15]. Dostupné z [www: <http://www.skipcr.cz/odborne-organy/zamestnavatelska-sekce>](http://www.skipcr.cz/odborne-organy/zamestnavatelska-sekce).

v oblasti kultury skutečně dojde. Jeho činnost se také zaměřuje na posilování vztahů s kulturními organizacemi, s nimiž si navzájem aktivně pomáhají a vyměňují své drahocenné zkušenosti. V rámci mezinárodní spolupráce se Český komitét například podílel na restituci kulturního bohatství na Haiti po tragickém zemětřesení v roce 2010. Modrý štít rovněž vypracovává a realizuje v rámci svých aktivit různé plány, které mají informovat a varovat před možnými pohromami.⁹⁵

4.2. Sdružení knihoven ČR

„Sdružení knihoven ČR je zájmovým sdružením právnických osob podporujícím rozvoj odborných a vědeckých knihoven na celém území České republiky.“

V roce 1991 zanikají krajské národní výbory, které do té doby tvořily základny pro veřejné vědecké knihovny. O rok později je založeno devíti státními vědeckými knihovnami Sdružení knihoven ČR (dále jen SDRUK) jako odezva na tuto situaci, které následně přebírá funkci těchto výborů. Dnes tvoří SDRUK 43 členů, které představují převážně knihovnické či informační instituce.⁹⁶

Činnost SDRUK je regulována stanovami, v jejichž individuálních člancích jsou obsaženy veškeré informace týkající se tohoto spolku. SDRUK usiluje o *„rozvoj duchovních hodnot ve vztahu k zabezpečení demokratického přístupu informací uložených v knihovních fondech odborných a vědeckých knihoven“*.

⁹⁵ ČK Modrý štít. *KISK* [online]. 2010 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z www:

<http://kisk.phil.muni.cz/wiki/%C4%8CK_Modr%C3%BD_%C5%A1t%C3%ADt>.

⁹⁶ O organizaci. *SVKOS* [online]. [cit. 2012-04-16]. Dostupné z www: <<http://www.svkos.cz/sdruk/o-organizaci/>>.

Hlavními úlohami spolku jsou:

- zavádění programů mezinárodního charakteru do našeho knihovnictví, bibliografie a informační vědy, například *Univerzální bibliografické kontroly (UBCIM)*.
- řízení, kontrola a organizace knihovních fondů z hlediska jeho doplňování, zpracování a zpřístupňování
- obstarávání různých informačních zdrojů, odborné i vědecké literatury do fondů knihoven
- hledání nejvhodnějších technologií pro veškeré knihovnické procesy
- zajištění nákupu pomůcek a zařízení pro knihovny
- organizování rozmanitých setkání pro knihovny
- rozvoj širší profesní činnosti
- vydávání odborných publikací

SDRUK se také podílí na organizaci každoroční celostátní konference Knihovny současnosti. Zaměřením této konference je téměř každý rok stejná problematika týkající se nabídky služeb knihoven z oblasti vzdělávací a kulturní.⁹⁷

Co se týče publikační činnosti spolku, jeho velmi významnou vydavatelskou produkcí je *Slovník českých knihovníků*. Smyslem této biografické encyklopedické příručky bylo zachytit nejvýznamnější české knihovníky působící dlouhá léta v knihovnické branži. S pomocí Národní knihovny a jednotlivých krajských knihoven byli vybráni knihovníci vhodní pro zařazení do slovníku.⁹⁸

Z podnětu SDRUK vzniká v roce 1998 *Nadace knihoven*. Účelem Nadace je podporovat vydavatelskou činnost v knihovnické sféře, posílit možnosti exkurzí do celosvětových knihoven a podporovat studijní cesty.

⁹⁷ Stanovy Sdružení knihoven ČR. *SVKOS* [online]. 1998 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/o-organizaci/clanek/stanovy-sdruzeni-knihoven-cr/>](http://www.svkos.cz/sdruk/o-organizaci/clanek/stanovy-sdruzeni-knihoven-cr/).

⁹⁸ Publikační činnost. *SVKOS* [online]. 1998 [cit. 2012-04-18]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/publikacni-cinnost/clanek/publikacni-cinnost/>](http://www.svkos.cz/sdruk/publikacni-cinnost/clanek/publikacni-cinnost/).

Každoročně na konferenci Knihovny současnosti uděluje pod záštitou SDRUK medaili Z. V. Tobolky významným odborníkům a knihovním institucím.⁹⁹

4.2.1. Odborné sekce

Výčet sekcí, které organizují pravidelné akce:

- Sekce pro akvizici
- Sekce pro bibliografii
- Sekce pro historické fondy
- Sekce pro informační vzdělávání uživatelů
- Sekce informační technologie
- Sekce pro regionální funkce

4.2.1.1. Sekce pro akvizici

Základní úlohou *Sekce pro akvizici* je organizování národních akvizičních seminářů, které mají sloužit jako informační základna pro zaměstnance knihoven. Ti si zde mohou vyměňovat zkušenosti a dozvědět se něco nového o problematice týkající se knihovních fondů. Letos v červnu proběhne již 22. ročník těchto seminářů. Akvizice také pořádá porady pro akvizitery těch knihoven, které jsou příjemci povinného výtisku.¹⁰⁰

4.2.1.2. Sekce pro bibliografii

Jak již z názvu vyplývá, úlohou této sekce je řízení bibliografické práce v knihovnách za účelem pomoci a zjednodušení činnosti svých partnerských subjektů, které zároveň sdružuje. Tito členové sekce se setkávají během roku dvakrát a to střídavě na Moravě či v Čechách a na Slovensku. Na jaře probíhá

⁹⁹ Nadace knihoven. *Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace* [online]. [cit. 2012-04-18]. Dostupné z [www: <http://www.svkkk.cz/cs/dalsi-odkazy/nadace-knihoven/>](http://www.svkkk.cz/cs/dalsi-odkazy/nadace-knihoven/).

¹⁰⁰ Sekce pro akvizici. *SVKOS* [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-akvizici/clanek/sekce-pro-akvizici/>](http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-akvizici/clanek/sekce-pro-akvizici/).

zasedání členů a na podzim se koná *Kolokvium českých, moravských a slovenských bibliografů*.¹⁰¹

4.2.1.3. Sekce pro historické fondy

SDRUK společně s *Vědeckou knihovnou v Olomouci* připravují letos již 21. ročník konference nesoucí název *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska*, což je také hlavní akce sekce. Konference jsou pořádány za účelem péče o historické fondy, kde jsou probírána různá témata, týkající se například knihovnické práce s historickým fondem či digitalizace rukopisů.¹⁰²

4.2.1.4. Sekce pro informační vzdělávání

Sekce pro informační vzdělávání je nejmladším odborným orgánem SDRUK. Za jejím vznikem v roce 2009 stála potřeba knihoven uspokojit nároky svých momentálních uživatelů. A proto bylo nutné realizovat některé inovativní změny, které vycházely z aktuálních potřeb vzdělávacího aparátu. Nové informační vzdělávání, které knihovny poskytují, mohou využívat nejen studenti, ale i široká veřejnost různých věkových skupin s různými zájmy. Knihovny nabízejí uživateli osobní rozvoj v oblasti čtenářství, používání informačních zdrojů či ve sféře zpracování informací.¹⁰³

¹⁰¹ Sekce pro bibliografii. SVKOS [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www:

<<http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-bibliografii/clanek/sekce-pro-bibliografii/>>.

¹⁰² Sekce pro historické fondy. SVKOS [online]. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www:

<<http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-historicke-fondy/clanek/sekce-pro-historicke-fondy/>>.

¹⁰³ HÁJKOVÁ, Z., LEPAROVÁ, J., NEJEZCHLEBOVÁ, J. Informační vzdělávání uživatelů - sekce IVU začíná pracovat. *Ikaros* [online]. 2010, roč. 14, č. 3. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www:

<<http://www.ikaros.cz/node/6012>>.

4.2.1.5. Sekce pro informační technologie

Sekce se zabývá problematikou služeb knihoven v elektronickém prostředí. Členem této sekce se může stát jakýkoli zájemce o danou problematiku.¹⁰⁴

4.2.1.6. Sekce pro regionální funkce

Sekce byla založena v roce 2002 a poskytuje prostor pro práci metodiků krajských knihoven a pracovníků oddělení *Knihovnického institutu Národní knihovny ČR*. Primárním úkolem a snahou této sekce je pozvednout úroveň služeb kulturních i vzdělávacích tak, aby odpovídala celorepublikovému standardu. Plány a postupy pro splnění tohoto úkolu jsou spolu s dalšími věcmi týkající se problematiky této sekce projednávány na pravidelných seminářích a dále porady krajských metodiků, které se konají jednou až dvakrát do roka. Semináře a porady sekce umožňují sdílet zkušenosti a přenášet dobré příklady mezi regiony a kraji.¹⁰⁵

4.3. Asociace knihoven vysokých škol

V 90. letech se začala rychle měnit funkce vysokoškolských knihoven. Již nešlo jen o půjčovnu vysokoškolských učebních textů. Vysokoškolské knihovny začaly poskytovat mnoho knihovnicko-informačních služeb. Proto byla v roce 1994 založena oborová komise pro vysokoškolské knihovny při *Radě vysokých škol* jako její poradní orgán. *Asociace knihoven vysokých škol ČR* (dále jen AKVŠ) byla vytvořena za účelem institucionální základny pro knihovny vysokých škol, které své zájmy nemohly sami rozvíjet kvůli vázanosti na vysoké školy a kvůli svému rozmanitému postavení v rámci vysokých škol. O založení AKVŠ se začíná hovořit v roce 1999. V roce 2001 vzniká asociace, jejímiž

¹⁰⁴ Sekce pro informační technologie. SVKOS [online]. [cit. 2012-04-21]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-technologie/>](http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-informacni-technologie/).

¹⁰⁵ Sekce pro regionální funkce. SVKOS [online]. [cit. 2012-04-21]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-regionalni-funkce/clanek/sekce-pro-regionalni-funkce/>](http://www.svkos.cz/sdruk/odborne-sekce/sekce-pro-regionalni-funkce/clanek/sekce-pro-regionalni-funkce/>).

zakládajícími členy je dvacet jedna veřejných vysokých škol. Dnes tvoří asociaci dvacet tři vysokých škol. Ustavující konference probíhá o rok později v Praze. Zde jsou přijaty stanovy a realizovány základní postupy ke spuštění činnosti AKVŠ. Díky založení AKVŠ mohly knihovny vysokých škol začít prosazovat společné úmysly, sdílet své zkušenosti a navzájem se podporovat.¹⁰⁶

AKVŠ pořádá a podílí se na organizaci několika akcí a setkání. Na podzim je každoročně *Výkonným výborem Asociace* pořádána konference *Bibliotheca academica*, která se zaměřuje na úlohy asociace a je vždy doprovázena nějakým odborným tématem. Knihovníci AKVŠ se také vydávají na zahraniční cesty placené z *Fondu AKVŠ*, který podporuje právě tyto mezinárodní výjezdy. Cílem těchto cest je upevnění spolupráce AKVŠ s partnerskými organizacemi v zahraničí zejména při hledání východisek z aktuálních problémových záležitostí, které se týkají jejich rozvoje. Asociace je členem organizace *Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER)*, organizace EBLIDA a mezinárodní federace IFLA. Od roku 2001 se AKVŠ podílí na pořádání semináře *Automatizace knihovnických procesů*, jehož funkcí je obeznámit odbornou veřejnost s moderními trendy v knihovnách. Dále je AKVŠ společně s Knihovnou Univerzity Palackého v Olomouci pořadatelem semináře *Knihovna a architektura*. Seminář je vždy zaměřen na jeden okruh z oblasti knihovnictví. Například v roce 2007 se týkal vnitřního prostředí knihoven. V roce 2008 bylo iniciováno pod patronátem AKVŠ zahájení pracovních seminářů, v nichž jsou vedeny diskuse na různá odborná témata.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Základní informace o asociaci. AKVŠ [online]. 2011 [cit. 2012-04-21]. Dostupné z [www: <http://www.akvs.cz/o-asociaci/index.html>](http://www.akvs.cz/o-asociaci/index.html).

¹⁰⁷ ŠIMKOVÁ, L. Rozhovor: Asociace knihoven vysokých škol již přes šest let zastupuje společné zájmy vysokoškolských knihoven. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 1. [cit. 2012-04-22]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkk1.cz/clanky/2009-roc-61/01-2009/rozhovor-asociace-knihoven-vysokych-skol-jiz-pres-sest-let-zastupuje-spolecne-zajmy-vysokoskolskych-knihoven-51-312.htm>](http://ctenar.svkk1.cz/clanky/2009-roc-61/01-2009/rozhovor-asociace-knihoven-vysokych-skol-jiz-pres-sest-let-zastupuje-spolecne-zajmy-vysokoskolskych-knihoven-51-312.htm).

Mezi hlavní úlohy AKVŠ patří:

- péče o knihovny českých vysokých škol, které plní významnou funkci v rámci společnosti. Umožňují „*přístup k informacím, znalostem i vzdělávacím technologiím, a to jak pro realizaci akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, tak pro vědecké, výzkumné, vývojové, umělecké a další tvůrčí činnosti.*“
- snaha o rozvoj a zdokonalení služeb českých vysokoškolských knihoven s cílem neustálého zkvalitňování vzdělávacích procesů, výzkumů, bádání atd.
- utváření zázemí pro vysokoškolské knihovny v ČR na národní i mezinárodní úrovni a prosazování jejich zájmů na konferencích s ostatními organizacemi, především pak s producenty a distributory informačních zdrojů
- podpora celoživotního vzdělávání pracovníků vysokoškolských knihoven.¹⁰⁸

4.3.1. Odborné aktivity

Informační gramotnost (IVIG)

Pracovní skupina pro informační vzdělávání a informační gramotnost na vysokých školách vznikla na konci 90. let jako orgán Oborové sekce pro vysokoškolské knihovny Rady vysokých škol. Zrodila se z podnětu zaměstnanců knihoven ČVUT. Pracovní skupina v roce 2002 změnila název na *Odbornou komisi pro informační výchovu* pod záštitou AKVŠ. Asociace každoročně pořádá semináře *IVIG-Infornační vzdělávání a informační gramotnost* v teorii a praxi vzdělávacích institucí. V současnosti je komise tvořena patnácti členy z českých a moravských vysokých škol, třemi veřejnými knihovnami (Národní knihovna ČR, *Státní technická knihovna* a *Moravská*

¹⁰⁸ Programové prohlášení Asociace knihoven vysokých škol České republiky. AKVŠ [online]. 2001 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z [www: <http://www.akvs.cz/pdf/asoc-prohlaseni.pdf>](http://www.akvs.cz/pdf/asoc-prohlaseni.pdf).

zemská knihovna) a Ústavem informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Komise se snaží svou činností napomáhat rozvoji informační gramotnosti a to nejen pro studenty a jiné uživatele vysokoškolských knihoven, ale i pro zaměstnance těchto institucí. Organizuje různé přednášky, prohlídky knihoven, školení a spoustu dalších podob informačního vzdělávání a následně sdílí zkušenosti, které z nich získává. Tuto informační výchovu prosazuje dále i do učebních programů vysokých škol. Komise se tedy snaží udržovat přehled o informační výchově a informační gramotnosti jak v ČR tak v zahraničí.¹⁰⁹

Otevřený přístup

Zástupci z organizace AKVŠ jsou součástí *Berlínské deklarace o otevřeném přístupu*. Jedná se o dokument, který zastává otevřený přístup k publikovaným výsledkům výzkumu a vývoje. Členské instituce AKVŠ, které odsouhlasily podepsání Berlínské deklarace, se aktivně podílejí na zviditelnění hlavních idejí otevřeného přístupu na vysokých školách, jejichž jsou součástí. Knihovníci těchto členských institucí jsou prostřednictvím AKVŠ ČR nabádáni k propagaci otevřeného přístupu třemi cestami. Buď pořádají různá setkání s pomocí zahraničních odborníků či podporují cesty knihovníků do zahraničí za účelem získání zkušeností o dané problematice nebo se zapojují do mezinárodní propagační akce *Open Access Week*.¹¹⁰

¹⁰⁹ Úvod. *IVIG* [online]. 2010 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z www: <<http://www.ivig.cz/>>.

¹¹⁰ Podpora otevřeného přístupu k publikovaným výsledkům výzkumu a vývoje. AKVŠ [online]. [cit. 2012-04-22]. Dostupné z www: <<http://www.akvs.cz/pdf/2012-berlinska-deklarace-podpis-navrh.pdf>>.

5. ZÁVĚR

V mé bakalářské práci jsem se zabývala vývojem a úlohou knihovních spolků. Je důležité zmínit, že samotný pojem spolek není v zákonné úpravě definován. Jedná se o druh zájmového sdružení fyzických a právnických osob podle občanského zákoníku.

Samotnou úlohu a činnost knihovního spolku je velice těžké jednotně definovat. Jako každá kniha má svojí historii tak i knihovní spolek vychází z určitého historického kontextu. Na začátku 20. století se na tehdejší českém území objevovaly první knihovní spolky. Konkrétně se začaly vytvářet během deseti let po přijetí prvního knihovnického zákona z roku 1919. Spolky československého knihovnictví plnily za první republiky velmi pozoruhodné úlohy. Lze jim přičíst například velkou účast na rozkvětu knihovnictví na území tehdejšího nově vzniklého Československa. K rychlému rozvoji spolkové scény dochází díky svobodnému demokratickému zřízení. Avšak svoboda měla i své stinné stránky, především roztržičnost knihovních spolků na určitou dobu, z důvodu rozdílné činnosti dvou základních typů knihoven – veřejných a vědeckých či z důvodu hospodářské krize nebo kvůli individuálním rozepřím mezi členy spolků. I přesto však nepřestala jejich důležitá úloha ve sféře knihovnické upadat. Jejich činnost neklesla ani v podobě stavovských organizací. Spolky v období mezi lety 1918 až 1938 byly jakýmsi stěžejním elementem pro rozvoj odborné knihovnické teorie i praxe. Časopisy a knižní publikace spolků obsahovaly zkušenosti jak naše tak zahraniční a rostla tak teoretická základna československého knihovnictví. Kvalitní a odborná činnost a vzdělání knihovníků byly projednávány na sjezdech zástupců knihovnické profese, ale kvůli nacistické okupaci v českých zemích byly sjezdy zastaveny. Fungování knihovních spolků a jejich publikační činnost byly v době totalismu svěřeny do správy Československého státu jako i další podstatné funkce na poli knihovnickém.

Na rozdíl od ostatních zemí, kde mají spolky bohatou tradici a mohou z ní čerpat, jsou naše současné spolky v obtížnější situaci, protože byly

vytvořeny nebo obnoveny až po roce 1989. Zahraniční knihovní spolky mají totiž pevná zázemí pro svou činnost a nejsou závislá na příspěvcích svých členů. I přes tyto problémy se snaží české spolky fungovat na vysoké úrovni a poskytovat kvalitní služby v době, kdy konečně mohou využít současného státního zřízení, ve kterém se mohou svobodně pohybovat a realizovat tak své cíle a dobré úmysly. Proto se například angažují v mezinárodních knihovnických organizacích, které určují světovou knihovnickou politiku.

Úloha českých knihovních spolků hraje velmi významnou roli v rámci našeho knihovnického systému. V České Republice působí několik knihovních spolků, které mají pod sebou odborné sekce zajišťující odborné činnosti spolků a pravidelné akce. Podle mého názoru nejpodstatnější úlohu v rámci českého knihovnictví má knihovní spolek SKIP. Zahrnuje totiž širokou škálu aktivit, které jsou přínosné pro laickou i odbornou veřejnost. Knihovnické spolky hrají významnou roli a to především společenskou. Byly a jsou místem, kde se lidé se stejnou profesí mohou setkávat, bavit se a také se vzdělávat.

I v dnešním světě moderních technologií, internetu a sociálních sítí mají knihovní spolky nezastupitelnou roli jak na poli vzdělávacím tak na poli informačním a tyto moderní prvky využívají při své činnosti. Jedním z hlavních úloh spolků je podpora vzájemné spolupráce a výměna zkušeností mezi knihovny všech typů, informačními institucemi a také jejich zaměstnanci. Spoluprací se zahraničními subjekty a organizacemi získávají tyto spolky cenné zkušenosti, které následně aplikují i v našem knihovnictví. Spolky tedy tvoří jakési odborné základny, na jejichž půdě jsou sjednocovány zkušenosti a veškeré informace týkající se oboru knihovnictví a informačních služeb, které jsou zpřístupněny všem zájemcům o danou problematiku. Díky tomu se mohou lidé zdokonalit a obohatit si své znalosti v různých knihovnických oblastech. Členové spolků řeší problémy týkající se všech knihoven a na společných setkáních se je snaží odstranit. Spolky na svých webových stránkách veřejně zpřístupňují recenze a reportáže ze svých akcí. Skrze své aktivity se snaží chránit knihovní fondy. Dále se angažují ve zvyšování kvalifikace pracovníků knihoven a prosazují jejich zájmy. Podílí se též na zpracování rozvojových

myšlenek v knihovnické sféře. Spolky rovněž spolurozhodují o využití finančních zdrojů z grantů.

Co se týče budoucnosti knihovních spolků, je velice důležité, aby se nadále angažovaly v mezinárodních knihovnických organizacích a čerpaly z nich zkušenosti, které mohou aplikovat i v našem knihovnictví a tím pozvednout jeho úroveň na úroveň mezinárodní.

6. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

KNIHY

ADÁMKOVÁ, Kateřina. *Spolkové a nadační právo*, 1. vyd., Brno: Masarykova univerzita, 2008. 109 s. ISBN 978-80-210-4512-5.

BOUKAL, Petr. *Nestátní neziskové organizace : (teorie a praxe)*, 1. vyd., Praha: Oeconomica, 2009. 303 s. ISBN 978-80-245-1650-9.

CEJPEK, Jiří. *Československé knihovnictví: Poslání a organizace*, 1. vyd., Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1965. 171 s.

CEJPEK, Jiří. *Dějiny knihoven a knihovnictví*, 2. vyd., Praha: Karolinum, 2002. 247 s. ISBN 80-246-0323-3.

KINCL, Jaromír. URFUS, Valentin. SKŘEJPEK, Michal. *Římské právo*, 2. vyd., Praha: C. H. Beck, 1995. 386 s. ISBN 80-7179-031-1.

ČASOPISY

Čtenář: měsíčník pro práci s knihou. Praha: Academia, 1949-. Vychází měsíčně. ISSN 0011-2321.

Národní knihovna: knihovnická revue. Praha: Národní knihovna, 1990-2004. Vychází 6 x ročně. ISSN 0862-7487.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

About IFLA. *IFLA* [online]. 2011 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <<http://www.ifla.org/en/about>>.

Asociace knihoven vysokých škol ČR. *AKVŠ* [online]. c2003-2012, poslední revize 22.4.2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www: <<http://www.akvs.cz/>>.

BALÍK, Vojtěch. Ke sloučení Asociace knihoven ČR a Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR. *Ikaros* [online]. 2002, roč. 6, č. 8 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/984>>.

BURGETOVÁ, Jarmila. IFLA po 69. *Bulletin SKIP* [online]. 2003, roč. 12, č. 3 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z www: <http://bulletin.skipcr.cz/bulletin/Bull03_307.htm#ti>.

BURGETOVÁ, Jarmila. Knihovnické spolky u nás. *Ústav informačních studií a knihovnictví: elektronické studijní texty* [online]. 2007 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z www: <<http://texty.jinonice.cuni.cz/studijni-texty/archiv-starsich-textu/004.pdf>>.

BURGETOVÁ, Jarmila. Poznatky, získané zkušenosti a dojmy ze světového kongresu IFLA konaného v Berlíně ve dnech 1. – 9. srpna 2003: Světový knihovnický a informační kongres v Berlíně. *SKIP* [online]. 2003 [cit. 2012-04-08]. Dostupné z www: <http://skip.nkp.cz/KeStazeni/MezSpo/CZ/IFLA_Berlin_JarmilaBurgetova_2003.rtf>.

CEJPEK, Jiří. Bohuslav Koutník (1891-1965). *Bulletin SKIP* [online]. 2002, roč. 11, č. 4 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull02_408.htm>.

Česko. Zákon č. 83/1990 Sb. ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné z www: <<http://spcp.prf.cuni.cz/lex/83-90.htm>>.

ČK Modrý štít. *KISK* [online]. 2010 [cit. 2012-04-16]. Dostupné z www: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/%C4%8CK_Modr%C3%BD_%C5%A1t%C3%ADt>

Den pro dětskou knihu. *KISK* [online]. [cit. 2012-03-21]. Dostupné z www: <http://kisk.phil.muni.cz/wiki/Den_pro_detskou_knih>.

DE SERPIL, Costa. Foundation and Development of IFLA, 1926-1939. *The Library Quarterly* [online]. 1982, vol. 52, no. 1 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z www: <<http://www.jstor.org/stable/4307433>>.

GIEBISCH, Roman. Čtenářství. *Bulletin SKIP* [online]. 2009, roč. 18, č. 1 [cit. 2012-03-18]. Dostupné z www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull09_102.htm>.

HÁJKOVÁ, Zuzana, LEPAROVÁ, Jana, NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Informační vzdělávání uživatelů - sekce IVU začíná pracovat. *Ikaros* [online]. 2010, roč. 14, č. 3. [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/node/6012>>.

HOUŠKOVÁ, Zlata. Být pyšná, že jsem knihovnice aneb na okraj jednoho projektu. *Bulletin SKIP* [online]. 2001, roč. 10, č. 3 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z [www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull01_36.htm>](http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull01_36.htm).

IFLA's Three Pillars. *IFLA* [online]. 2009 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z [www: <http://www.ifla.org/en/three-pillars>](http://www.ifla.org/en/three-pillars).

Klub dětských knihoven [online]. [cit. 2012-03-18]. Dostupné z [www: <http://www.kdk.munovapaka.cz/>](http://www.kdk.munovapaka.cz/).

KURKA, Ladislav. Třetí informační exploze: Nástup a rozvoj informačních technologií. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 6 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/repetitio-est-mater-studiorum-vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-3-59-421.htm>](http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/06-2009/repetitio-est-mater-studiorum-vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-3-59-421.htm).

KURKA, Ladislav. Vývoj architektury knihoven v závislosti na třech informačních explozích – 1. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 4 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z [www: <http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.htm>](http://ctenar.svkkk.cz/clanky/2009-roc-61/04-2009/vyvoj-architektury-knihoven-v-zavislosti-na-trech-informacnich-explozich-1-57-375.htm).

KURKA, Ladislav. 40 let SKIP: Rozhovor o vzniku a činnosti SKIP v letech 1968-1970. *Bulletin SKIP* [online]. 2008, roč. 17, č. 1 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull08_110.htm#ti>](http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull08_110.htm#ti).

Moravskoslezská vědecká knihovna v Ostravě. *SDRUK* [online]. c2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z [www: <http://www.svkos.cz/sdruk/clanek/kontakt/>](http://www.svkos.cz/sdruk/clanek/kontakt/).

Nadace knihoven. *Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace* [online]. [cit. 2012-04-18]. Dostupné z [www: <http://www.svkkk.cz/cs/dalsi-odkazy/nadace-knihoven/>](http://www.svkkk.cz/cs/dalsi-odkazy/nadace-knihoven/).

NEJEZCHLEBOVÁ, Jana. Z ústředních orgánů. *Bulletin SKIP* [online]. 2005, roč. 14, č. 4 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z [www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull05_420.htm>](http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull05_420.htm).

O nás. *Národní Lékařská Knihovna* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z [www: <www.nlk.cz/informace-o-nlk/spoluprace/klub-lekarskych-knihoven/o-nas>](http://www.nlk.cz/informace-o-nlk/spoluprace/klub-lekarskych-knihoven/o-nas).

O projektu. *Noc s Andersenem* [online]. 2010 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z www: <<http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>>.

Petrouškovy příhody. *Bruntálský kurýr* [online]. 2007, roč. 3, č. 38 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z www: <www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_38.doc>.

Petrouškovy příhody. *Bruntálský kurýr* [online]. 2007, roč. 3, č. 95 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z www: <www.mubruntal.cz/soubory/1316/kuryr_95.doc>.

RICHTER, Vít. Povodňová mozaika – jak z toho. *Bulletin SKIP* [online]. 2002, roč. 11, č. 4 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z www: <http://www.nkp.cz/o_knihovnach/konsorcia/skip/Bull02_414.htm>.

SKOLKOVÁ, Linda. Ladislav Jan Živný. *Ikaros* [online]. 2005, roč. 9, č. 9 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z www: <<http://www.ikaros.cz/ladislav-jan-zivny>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků. *SKIP* [online]. c2010-2012 [cit. 2012-04-20]. Dostupné z www: <<http://www.skipcr.cz/>>.

ŠIMKOVÁ, L. Rozhovor: Asociace knihoven vysokých škol již přes šest let zastupuje společné zájmy vysokoškolských knihoven. *Čtenář: měsíčník pro knihovny* [online]. 2009, roč. 61, č. 1. [cit. 2012-04-22]. Dostupné z www: <<http://ctenar.svkkkl.cz/clanky/2009-roc-61/01-2009/rozhovor-asociace-knihoven-vysokych-skol-jiz-pres-sest-let-zastupuje-spolecne-zajmy-vysokoskolskych-knihoven-51-312.htm>>.

Úvod. *IVIG* [online]. 2010 [cit. 2012-04-22]. Dostupné z www: <<http://www.ivig.cz/>>.

Z ústředních orgánů. *Bulletin SKIP* [online]. 2004, roč. 13, č. 1 [cit. 2012-03-17]. Dostupný z www: <http://skip.nkp.cz/Bulletin/Bull04_114.htm>.

7. RESUMÉ

Tato bakalářská práce se zabývá úlohami knihovnických spolků na území České republiky. Odráží nejpodstatnější odborné činnosti těchto spolků, které zajišťují jejich odborné sekce. První kapitola pojednává o počátcích a příčinách sdružování lidí a z toho plynoucího vzniku prvních spolků. V další kapitole je popsána bohatá spolková historie tehdejšího Československa od vzniku prvního knihovnického zákona v roce 1919 až po nepříznivé období zapříčiněné druhou světovou válkou a později přechodem demokracie k totalitě. Třetí kapitola líčí historii a úlohu Svazu knihovníků a informačních pracovníků, Sdružení knihoven České republiky a Asociace knihoven vysokých škol. Jsou zde uvedeny jejich nejpodstatnější vzdělávací a informační funkce a aktivity.

SUMMARY

This bachelor thesis deals with the roles of library associations in the Czech republic. It reflects the most important professional activity of these associations, which service their professional section. The first chapter deals with (or discusses) the beginning and the causes of association of people and the consequent emergence of the first associations. The next chapter describes the rich history of the then Czechoslovakia from origin of the first law library in 1919 to bad times caused by World War II. and at a later time of the transition from democracy to totalism. The third chapter describes the history and role of the Association of Librarians and Information Professionals, Library Association of the Czech Republic and the Association of Libraries. They are given here the most important educational and informational functions and activities.

